

శ్రీ
వర్ణ మాలిక

గ్రంథకర్త.

శ్రీ 3 రామచంద్రగారి, ఎం, ఏ.

ప్రకటితము

వార్షిక రామస్వామిశాస్త్రములకు సంబంధించినవి.

ప్రకటితము

1934

All Rights Reserved.

శ్రీ
వర్ణ మాలిక

గ్రంథకర్త:

శ్రీ. డి. రామచంద్రకౌగారు, ఎం. ఏ.

చెన్నపురి:

వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రిలుఅండ్ సన్స్ వారిచే

ప్రకటితము.

1934

All Rights Reserved.

[Printed]by
V. VENKATESWARA SASTRULU
of V. RAMASWAMY SASTRULU & SONS
at the 'VAVILLA' PRESS,
Madras—1934.

త్రా వి మా ట.

ఈపుస్తకములో వర్ణములు ఏటివ్రాసియున్నవి. నేర్చువారభ్యసించుటకును అనుకరించుటకును ఏయేజాతివర్ణములు కావలెనో అవియేటితీసి వ్రాసియున్నవి.

విద్యార్థులు సులభమగువర్ణముల నారంభించి క్రమక్రమముగ కఠినమగువాని నభ్యసించునట్లు వర్ణములలో క్రమభంగము కొంచెమయినను లేక పొందుపఱచుటపాధ్యము కాదు. అదిగాక, అట్లుచేయుట యనవసరమని యీక్రింది కారణములచే దెలియనగును.

వర్ణములలో చిల్లరతారతమ్యములుండినను, వానియన్నిటిలోను జీవలక్షణమొక్కటే. విద్యార్థులగ్రహణశక్తియందు తారతమ్యములున్నవనియును, ఇతర కారణములఁ బట్టియు భేదము లేర్పడుచున్నవనియును, సంగీతవిద్యగురువు లేఁగినవారై యుండవలెనుగదా, యట్టికారణములఁ దెలిసి ఉపాధ్యాయులు సమయానుగుణముగ నిందునుండి వర్ణముల నేటుకొనఁగలరు. ఈవిద్యలో గుణముప్రధానమేగాని, సంఖ్యప్రధానముగాదు. వట్టిసంఖ్యమాత్రము నిరుపకారి, వృథాభారమేగాని మఱేమియు చేదు. కీర్తిశేఖలయిన పట్నము సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు తమశిష్యులలో నొకనికి 80 వర్ణములు నేర్పిరనియును, అన్ని నేర్చియు నాతనికి స్వరజ్ఞానము కుదిరినదికాదనియును ప్రత్యక్షసాక్ష్యమువలన తెలియుచున్నది. ఇదియు నొకవింతయే.

ఈక్రిందివిషయములు గమనింపవలెను:—వర్ణములలో శృంగారరసమే ప్రధానమనియును, అందుచేత వానిసాహిత్య

మునకు గౌరవముండఁజాలదనియు సభిప్రాయపడువారు, హిందువుల చిత్తవృత్తియు మనోగతులలక్షణమును బాగుగ నెఱిఁగినవారుగాను. శృంగారరసమునఁగా ప్రియులప్రేమ రసము; ఇది భగవంతునియొడ పరిపూర్ణభక్తి కనుగుణమైన రసము. భగవంతునికి సర్వసృష్టియందునుంగల ప్రేమాతిశయ మునకు, నాయకునిప్రేమ యిహలోకమున నొకచిన్నమచ్చు. వాస్తవమగు ప్రేమలక్షణమెట్టిదన, నుత్కృష్టతమమగు నాత్మన్యాసమును నిర్బంధించిపుచ్చుకొనునట్టిది. జీవాత్మ పరమాత్మ లేక భూతులై యుండుభావమే యిహమున నాయికానాయకులక విచ్చిన్నసమ్మేళనరూపమునఁ బ్రతిబింబించుచున్నది.

ఇట్లు వర్ణసాహిత్యమందలి వాస్తవతత్త్వముఁ దెలిపి నారము; ఇఁకవర్ణములు యథాశాస్త్రరచితములుగావున, వాని లక్షణగౌరవమును కొంతఁ దెలుపవలసియున్నది. కవితా వాణిని గణితముతోనో వ్యాకరణముతోనో యోజింపఁగల యనన్యసాధారణప్రతిభ హిందువులకుమాత్రమేయున్నది కాఁబోలు. పూర్వము బీజగణితమునే కావ్యముగవ్రాసిరి; ఇటీవల గానలక్షణమునకుఁ గవితారసముఁగల్పించి వర్ణరూప మునఁ బ్రౌఢరచనఁజేసిరి. కర్నాటకగృహహృదయమే వర్ణ ములయందున్నది. కావున, నీపుస్తకమున నేఱిఱిసినవర్ణముల నన్నిఁటినిగాని, వానిలో నధికభాగముఁగాని, సాధనఁజేసి, వానివిభాగముల పరస్పరసంబంధమును బాగుగబోధపఱచు కొనుట యత్యావశ్యకము గానవిద్యయందు ప్రవీణతకు వర్ణ రచనాశక్తియే ప్రధాననిదర్శనము.

వర్ణరచనయందు పాండిత్యముగల విద్వాంసునికి సాహిత్యరచనయందును ప్రావీణ్యముండవలెననునిర్బంధము

లేదని చెప్పవలసినదే. సంగీతవిద్వాంసునికీపని యసాధ్యమయిన యెడ సాహిత్యజ్ఞానముగలవాఁడు తోడ్పడుటకుసిద్ధముగనే యున్నాఁడు. సాహిత్యప్రణేత కవి, స్వరరచనచేయునతఁడు గాయకుఁడు. కొన్నిసమయములలో గాయకుఁడే కవియునయి సాహిత్యరచనయుఁజేయగలఁడు; అతనికవితయు శ్లాఘనీయమయ్యుండును.

సంగీతమునకుండుప్రాణములు మూడు, రాగము, భావము, తాళము; ఈమూడును వర్ణములలోమిళితమయి యుండురీతి యత్యుత్తమమయినది. వీనిలో లయయుఁ మాధుర్యమును వీక కాలమునఁ జేరియుండును. వర్ణములనఁగా, నాట్యమునకనుగుణములయిన పాటలేగదాయనుకొనరాదు, కర్నాటక సంగీతపు జీవలక్షణములన్నియుఁజేర్చి సృష్టియయినగానరూపములు.

పదవర్ణములనియును తానవర్ణములనియును భేదమున్నదివాస్తవమేగాని, తత్త్వతః ఈభేద మంతముఖ్యమయినదిగాదు. పదవర్ణములు సాహిత్యప్రధానములు.

ఈగ్రంథములోని వర్ణములన్నియు వేంకటమాఘిమేళపద్ధతిని, అనఁగా మేళకీర్తనవనసనుబట్టి పొందుపఱచియున్నవి. ఈక్రిందకొన్ని ముఖ్యవిషయములు సూచించియున్నవి:—

1. మొట్టమొదట రాగమునుబాగుగగమనించి, దాని స్వరగతులలక్షణముల బోధపఱచుకొనవలెను.

2. ముఖ్యములయినజాతులనుబట్టి రాగములను గణములుగవిభజించుటకు కావలసిన అంగములను గురుముఖమున గ్రహింపవలెను.

3. ఎక్కడెక్కడ స్వరసాహిత్యముల కుదా త్తముగలుగ వలెనోవాని నెఱుఁగుటకై సాహిత్యముయొక్క అర్థము ననుసరింపవలెను.

4. వర్ణాంగములలో ముఖ్యమగువానిని నిదర్శించునట్టి వర్ణములే యీపు స్తకమునం దేఱిఁబడియున్నవి. ఈజాతులవర్ణములు మఱికొన్నియుండవచ్చునుగాని, అనేకముల నసంపూర్ణముగ నేర్చుటకంటెను కొన్నిఁటిని పరిపూర్ణముగ గ్రహించుట మేలు.

కావున నిందలివర్ణములు రాగజాతుల నిరూపించునట్టివియేగాని, యీ గ్రంథము వర్ణసర్వస్వముగాదు.

వర్ణములు దెలుపునట్టి ముఖ్యలక్షణము లేవనఁగా:—

1. రాగభావము పరమోత్కృష్టము.

2. కేవలమొక్కరూపమునే యనుసరించినచియించిన వర్ణములుగావు.

3. రూపరసనిష్కర్ష చేసి వ్రాసినట్టివి.

4. అనాగతతాళలక్షణముందెలిసి నేర్పుతో ప్రయోగించియున్నది

5. అంగములసంయోగము కృత్రిమముగాదు

6. సాహిత్యములో అకారములు యథాలక్షణముగఁ బంచిపెట్టియున్నారు.

విద్యార్థి యభ్యసించుచుఁబోవునప్పు డతనికే మఱికొన్ని గుణములు స్ఫురింపఁగలవు.

వర్ణాంతమున రాగలక్షణము సంక్షేపముగ వివరించి వ్రాసియున్నట్టిది, విద్యార్థులకు దార్ఢ్యచూపుటకొరకే.

విషయసూచిక.

సంఖ్య.	రాగము.	తాళము.	పల్లవిఅరంభము.	పుట.
1	తోడి	ఖండ-అట	కనకాంగి నీచెలిమికోరి	1
2	తోడి	అది	వీరానాపై ఇంత	5
3	ధన్యాసి	ఖండ-అట	నెనరుంచి నన్నేలుకోరా	8
4	సావేరి	అది	సరసుడొనిన్నేకోరి	13
5	గౌళ	అది	చెలిమికోరివచ్చియున్నది	16
× 6	చక్రవాకము	ఖండ-అట	ఇంకాచలమేలనయ్య	18
7	మలయమారుతము	అది	మలయమారుతముచే	24
8	లలిత - వసంత	అది	నిన్నుకోరియున్నార -	27
9	భైరవి	అది	వనితనిన్నేకోరి	30
10	భైరవి	ఖండ-అట	విరిబోజినిన్నేకోరి	32
11	నాయకి	ఖండ-త్రిపుట	సరసిజాక్షినిన్నేకోరి	39
12	దర్బారు	అది	చలమేలచేసేపుర	42
13	అభోగి	అది	ఎవ్వరిబోధనవిని	45
× 14	కానడ	అట	నెరనమ్మితి నయ్యనిక్రముగ	48
15	కానడ	అది	నిన్నేకోరియున్నది	52
16	శ్రీ	అది	సామినిన్నేకోరియున్నాను	55
17.	రీతిగౌళ	ఖండ-అట	వనజాక్షినిన్నేకోరిన	59
18	కీరవాణి	అది	చలమేలచేసేపు	64
19	శుద్ధవేళావళి	ఖండ-త్రిపుట	విరిబోజినిపై చాలమరులై	66
20	కాంభోజి	అది	తరుణినిన్నుబాసి	69
21	కాంభోజి	ఝంప	కమలాక్షినిన్నేకోరి	72
22	దేవమనోహరి	అది	పలుమారునిన్నేకోరి	75
23	కేదారగౌళ	ఝంప	విరిబోజినిపైచాలమరుత	78
24	నాటకురంజి	అట	సామినివేగమెరపునవే	82

సంఖ్య.	రాగము.	తాళము.	పల్లవిఆరంభము.	పుట.
25	నారాయణగౌళ	ఖండ-అట	మగువనిన్నేకోరి	88
26	యదుకులకాంభోజి	అట	పదరేదిమేరకాదుర	93
27	శహనా	అట	ఎవరేమిబోధనచేసివారో	97
28	శహనా	ఆది	కరుణింపనిదిమంచికరుణము	101
29	ఆరభి	ఆది	సరసిజముఖరో	104
30	శంకరాభరణము	ఖండ-అట	చలమేలచేసేవురా	109
31	బిలహరి	ఆది	ఇంతచాకనేయ	115
32	మోహన	ఖండ-అట	సరసిజాక్షినిన్నేకోరి	119
33	హంసద్వని	ఆది	జలజాక్షునిన్నెడబాసి	123
34	ఆతానా	అట	సామినిన్నేకోరియున్నదిరా	126
35	బేగడ	ఆది	ఇంతచలముచేసిలే	133
36	పూర్ణచంద్రిక	అట	ఇకనేలనేచానితోచెలిమి	136
37	నాట	ఆది	సామినిన్నేకోరినాను	141
38	కల్యాణి	ఖండ-అట	వనజాక్షినిన్నేకోరి	144
39	కల్యాణి	ఆది	వనజాక్షిరో ఈవిరహము	150
40	సారంగ	ఆది	ఇంతమోడిచేయ	152
41	పంతువరాళి	ఖండ-అట	చెలియవైదయపుట్టజేమి	155
42	నవరాగమాలిక	ఆది	పలచివచ్చియున్ననానై	161
43	సావేరి	అట	మనసేటికికరుగదురా	164

శ్రీ

తా న ప ర ము లు

అను నామాంతరముగల

కర్నాటక సం గీత లక్షణము

1. రాగము - వోడి - ఖండజాతి అటతాళము.

ప. కనకాంగి నీ చెలిమిలోరి, కాచియున్నదిరా.

అ. భనదుడైన శ్రీతులజేంద్రుని తనయుడైన, శరభోజ మహారాజేంద్రా.

చ. మగువ రమ్మనెరా.

ప. , , , , , - * గా మా - థా , - నీ , ,

, , , , , - * క న - కా , - ఆం

సా , సా , , - నినుసీధ - ధనిధపమగ | మా , - గమధథా - | , - మధనిథా - సా ||

గి , , , - నీ . . . . చె . . . | . , - . . . లి - | , - . . . మి - . ||

నిధప - గారిసరి * ధధపమ - గపమగా , - రి |

. . . - టో . . రి * కఅ . . . . , - . |

సనిథా , - నిసరి - ధగాగమా - ధధనిని - రి రి | సేస - నినిధప మమ | గరిసరి - ధమపగ ||

. . . చి , - . . . - యు . . . - . . . . . | . . . . . | . . . . . - స . . . డి ||

అ. మా , - పమగరిస*సనిధపమ - గమధధని-మగ |

రా , , ... *ధే.న . . - దు. . . . -డయి|

పమ - ధధమగరిస - మగమసారి - నిస - ధధపమ | సీనిని - ధరి సని | ధపధనిసా , - రి ||

ఇ : - . . . న . . - శ్రీఇ . . - తు. - శ . . . | జేవం - . . . దు. | . . . . ని, - . ||

రిసస - నినిధపమ - *గమపధ - నిసరి - ధనిసరి |

. . . - . . . . - *త . న . - యు. - - డయి. . |

1. రీసా - నీ , , , , , - రీసా - సానీ -
 థా , - , , నీ-సా , , థా , , నీసా
 , , సా - రీగా (మగు) | రీ - నీరీసా ||
2. సారిరి - పనిథా , , - నిసరిరిగ - సరినిథా |
 , - రినిధ - గరిసరిగా, - మాగమధధని-ధని | సీరీనిస - ధనీ ||
 నిథా - - ధనిసరిగ (మగు)   .
3. గమనిథా-ధ-గమధమాగ-రిగమాగరి-సరి |
 గ-సారినిస - ధనీగరిరిగా - ధనిసరిగమ | గథాని - ధగీరిని ||
 మగరి నిసారిగ (మగు)   .
4. థాని పధని - పధనీనిధ-పధనిస - నీనీ |
 నిధ-రిరిసపనిధ-గీరిగీసారినిస-ధనీ-రి | రిసేస - నినిధధప - ||
 ధసీనిధప - గమపమగరిస-రిగమగపమ-గమ |

- ధని - సరిగిరి - కింకరి - నిగిరి - నిధి - నిసరి - ధనిధి - పధని ||
 మతి-అతిరతి - నతిరతి - నెవె-అతిరతి - రతిరతి - రతిరతి - రతిరతి ||
 సరిసరి - ధనిసరి - నిగిరిధని - గమ - పధని - ధనిసరి ;
 ధనిధి - కిరి - కిరి - నిగిరి - నిధి - నిగిరి-నిధి-ధని ||
 చ. ధా, ని - కిరిసరి - నిధి - మగరి - సరి - గా, - మా, - పధ - నిసరి-పధపమ ||
 దా, ని - మతిరతి - అతిరతి - అతిరతి - నిధి - ఇం, - త , సతి - హసా-మె-అతిరతి ||
 1. గా, - మా, - గా ; రి - నీరి - సా, - ధా, నీ - సా, - గామ ||
 2. ధానిధిధని - గమధామ - గారిసరి - సారి-గామ-ధని ||
 3. మధనిసరి - ధనిసరి - కిరిసరి - ధామ - గామనిధి - ధామ - నిసరి - ని ||
 ధమగరి - ధమగరి - రిగమధని - స - రిగిరి - ధనిధి - మగరి - నిసరిగమ ||
 4. ధనిధిమగమ - నిధిమగరి - ధమగరి - ధనిధి - ధనిధి - రిగిరి - ధమ - గరి - నిసరిగమ ||
 ధనిసరి - నిధిసరి - రిగిరి - ధనిధి - గరి - నిసరిగమ ||

5. సా, ని-ధనిసా, ని-ధనిసీ, ధ
 రీనిధమగరి - నిధమగరి - ధమగరిస - | మధనిధా, రీసేని | ధామ - గామధని |
 సరిగీరిని - ధనిగీరిని - ధనిరీని | , ధ-మధనిసాని | ధమా - గమధధని ||
 సరిగీ - నిసరి - ధనిస - మధని - గమధని | సరిగీమీగీరి - నిధ | మగరి - నిసరిగమ ||

రాగము - తోడి

ఇది రివ మేళకర్తరాగము. శాస్త్రోక్తమైన పేరు హనుమతోడి. సంపూర్ణరాగము. అయినను, రాగములన్నిటికిని గమనింపవలసినట్లులే దీనియందును శ్రుతిభేదవివరములు గమనించి చూడవలెను. దీనియందలి అవరోహణమునందు సాధారణగాంధారము తనస్తానమునకంటెను ఒకింత శ్రుతితక్కువయైనది. ఈప్రయోగము అనుభవముమీఁదనే తెలియనగును. స్వరవిభాగపు లెక్కలచేమాత్రమే తెలియఁదగినది కాదు. ఈరాగమందు సరిగమధనిసా, సనిధమగరిసా అను పాడవ ప్రయోగము మనస్సును రంజింపజేయునది. దాటువరుసలును వక్రగతియు దీనియందు అధికము. గమధమ, ధగీరిని, ధనిరీని, నిసరిగమధ, నిరినిగిగా, గనిధమగా, అను నిట్టిప్రయోగములు దీనికిముఖ్యములయినవి. మంచి మనోరంజకమయినరాగము.

గమనింపుడు:—కొన్ని చోట్ల గ రి గా ప గ రి గ స రి గా రి స రి సని అను నిట్టి చోట్ల కొన్ని సమయములయందు రిపభము చతుశ్రుతివంటిదో అన్నట్టుపలుకుట పున్నాగవరాలి రాగమునకు యుక్తమేగాని ఈతోడి రాగమునందు ప్రయోగించుట అశాస్త్రీయము. శ్రుద్ధరిప భమునే ప్రయోగించవలెను. ఈలాగన శ్రుతివిషయభేదములను గమనింపఁదగును. ఈరాగ మునకు పంచమముండవలెనను అవశ్యకములేదు. పంచమము లేకయే చరణములలో కొన్ని చోట్ల చిట్టస్వరములున్నవి చూడుడు.

2. రాగము - ధర్మాని - ఖండజాతి అటతాళము.

- ప. నెనరుంచి నన్నెలుకోరా నీరజాక్ష యీవేళ.
అ. ననవిల్తుని బారికోర్వ నాతరమా, శ్రీ వేణుగోపాల.
చ. పగదాననా సామినే నీకు?

ప. ; ; - ; ; * నీసా - గా , , - మపగమ
; ; - ; ; * నెన - రు , , - . . . .

పా , , , , , - పథపపమా-పపమగా | గమపపని - గా | , పమధప -ధమమ||
 చి , , , , , - స... ౦ -నెఎ... | లు . . . . . - ణో | , . . . , - . . . . .||

గమధప-మగరిస*రిసనిధిధప - నిసని - సరిస |
 . . . . . రల . *ని . . . . . - ర... |

మగమ-పాగపమ-గమపనినిధ - పనిసేరిసే | పా , ధమప - గా | , మగరిసా , - సే ||
 జల . -క్ష . . . . . - ఇ . . . . . | వే , ... | , త . . . . . , - . . ||

అ. నిధపప-మగరిస*నిధప-మగమపధ-గమప

. . . . . *స.. స . . . . . - . . . . . |
 పమధప-మగరిస - ఓనిసగా-మ-పాగమప-గ | మప - ని ధప-సేరిరి | సేరిసే - పధపమ ||
 . . . . . వి . . . . . - ల్ తు . . . . . - ని . . . . . - ప . . . . . | . . . . . - ని . . . . . ||

గమపని-సా , , *నిధపనిసే-ధపసేరిసే - |
 కొబ.ర్ - ప , *సల . . . . . - త . . . . . - |

నిసేమా-మగేరిసే - గేరిసే - రీరిని-సేప -ధధమ| గమపని-సా , ని | ధప - మపామగం |
 ర. మా . . . . . - శ్రితి . . . . . - వెఎ . . . . . | ణా . . . - గో , ... - ప ల . . . . . ||

, -మధప-మగరిస * నిధపనీసపనిస-గరిస ।

, - .... -ల .... *

, మగరిసారి - సనిసగామచధ - పధపమ । పగారీసరిని - । పాగమ - పా , ధ

ప-పమగా-నిధపా-రిసనిధప-నిసరిసా , ।

సరిసా-మగరిసాని-గరిసనిస-రిసాని । ధప - మగా - మపని । పా , పా , - సరి

• ధప - మగారిసని (నె)

చ. ; ; - ; ; పధమప - గా , , రిరిసా ।

; ; - ; ; ప . గ . - డా , , ... ।

సనిసగ-రిసరిని-సానిధధప-నిసని-సరిస । గా , మపధ - మప

స . . . . . నా . సతి . . . . . మి . . . . . నే , వీ . . . . .

మగరిస - నిసగమ * (పగ)

. . . . . * . . . . . *

ధధపమ - పా , - ప

। . . . . కు , - .

1. మా, , , గారీసా - నీసానీథా |
 పా , , నీసారీనీ, సా, గామా | పాగా, మా ||
 ,, సా-గామా (పగ)
2. మపథమథప-పామగరిస-గరిసనిధధపా! .
 నిసమగరిసా-పమగమపామ-గమపనిధప| నిసరి - మోగేరి ||
 స - సానిసగగమ (పగ)
3. ధవమగా-వమగరిసా-గరిసనీ-రిసనిధ | .
 పా-పనీసగరి-సగామపథ-పనీసేరి - | సారీనీస - పా ||
 రిసాని - సాగమ (పగ)
4. నిధపమగ-మపథ-మగరిస-మగరిసరి-నిసరి|
 సనిధధ-నిసమగరిస-గమపమ-చనిసేరి-మ | గరిసరినీస - సరి |
 రిసరిని - సగగమ (పగ)

6. సకమగ-రిసరిని-పా, నిసరిస-నిధ్యమ- |
 పా, నిసరి-పనిస-రిసమా-గమిడమ-ధాప | మపగారిసరిని- ||
 మపగరిసా-నిధ్యమపా-గమపనీధ - పని
 ,సాని-సమగారిస-గరిస-సరిని-సనిసప | ధమ-చగమగరిస ||
 మగరి - ససాగమ (పగ)

ధన్యాసీ - రాగలక్షణము.

ఆరోహణము. స గ మ ప ని సా.

అవరోహణము. స ని ధ ప మ గ రి స.

ఇది రి-ప మేళకర్తయగు హనుమతోడియందు జన్యము. అయినను దీనియందలి గాంధారమును నిపాదమును ముఖ్యముగా ఆరోహణమందు తమస్థానములకంటే ఎక్కువగా యుండుననునది అనుభవముచే తెలియనగును. సాధారణగాంధారమును కైశికినిపాదమును రాగ

చ్చాయాస్వరములు. దీనిని 20-వ మేళమునందుండి జన్యమౌ అని సంశయించువారును కలరు. దీనియందు ఎచ్చోట్లను చతుశ్శ్రుతి రిషభము, రాకుండునని గమనింపుడు.

మ గా రి స, ని స గ మ ప నీ ప ని సా, ప ని నీ ని సా ని థా పా, ప ని సా ని ధ పా మ గ రి స, అను పరుసలు ముఖ్యములు. నిపాదగాంధారములు గమకముతోను నిడివిగను పలుకును.

3. రాగము - సావేరి - ఆదితాళము.

ప. సరసుడా నిన్నే కోరి చాల మరులుకొన్నదిరా.

అ. గిరిని వెలయు శ్రీవెంకటేశ కరుణించ నిదే సమయము.

చ. దానిపై నెనరున ఈవేళ.

ప. సా,రిగా - రిగరి ; - రిగరిరి	సా-సరిసనిధా	గరిరిగ - రిసనిధ	
సరసు - . . . డా ; - ని...	. - న్నే	కొబ . . . - రి . . .	
సరిపముగరిస-ధధ ముగరిస - ధసరి	మపధ - రిసరి - మప	ధనిధమ-గరిసధ	
చ . . . ల. -మ. . . రు . . . -లు.	. . . - కొ . . . -న్న	. . . . -ది . . . ర	

అ. ధధప-మపధ-రిమపధమా-గరిసరి -
 గి...-రి...ని... వె-ల-యు...
 వధసరి - గరిరి - గరిరిగ - రిసనిధ
 క...-రు...ణి...చ...
 పారిగ - రిసరి - సగరిస - నిధపధ
 ధవమ-రిమపధ-సరిస-వపధవ-ని
 నిధపమాప-సనిధ-పాధ-రిసనిధ-
 ధగరిసనిధ-ధసనిధ-వమగ రిస-
 చ ధా-మపధపా-నిధవమ-గరిసధ-
 దా-ని...పై...నె...న.
 1. ధా, పా, -ధాపా-మోగారి.

| రిసని -ధనిధపధ | వమపధ -సా,, -
 | శ్రీ ధి... వెం. క | తెవ...శా,, -
 | రిపానిధప - ధమ | , - గరిస - సానిధ
 | ని. చే...న. | , -మ...యము.
 | రిసగరిగసరి | ధసరిమపా, ధ .
 | ధని-వధమప-సరి | మప ధని-ధా,, -
 | పామ-ధాప-నిధ | పధ-సరిగరిరి
 | గరిసనిధ-రిస | నిధవమ-గరిసధ .
 | రి, రిసరి-మప | , ధ - వనిధవమప
 | రు,న . యిధి | , వె-ఎ. శ ...
 | మా,పా,ధా | , - నీధా-పామ

2. ధాని-పథపమష-ధనిధమ-గరిసధ | సారిమపథ-సరి | మపా-మనిధపమ ||
3. ధనిధమగరి-నిధమగరిస-ధమగరి | స-గరిసనిధ-రిస | నిధష-ధసరిమప ||
- ధమపథసేనిధ.రిసేనిధ-పథసేరిగ | ధసేరి-పథసే-మప | ధ-గేరిసేని-ధపమ ||
4. సా , , , -రిసేనిధ.పమగరిస ధ | సా , , , - పమ | ధప - నిధప - మపథ ||
- సనిధపాథ-నిధపమాష-ధమగరి | నిధపమ.సేనిధప | రిసేనిధా పాథ - ిధ ||
- మగరిసా-ధసరిమాప-రిమష-ధ- | పమపథసే-మపథ | సే-రిగేరిసేనిధ ||
- సానిధప-ధపా మగరి-మపథసే | రిగేరిసే-నిధపా | మగరిసా-రిమప ||

రాగము - సావేరి.

ఆరోహణము:—స రి మ ప ధ సా.

అవరోహణము:—సే ని ధ ప మ గ రి స.

ఇది 15-వ మేళమయిన మాయామాళవగౌళయందు జన్యము. ఆరోహణమున గాంధారము వర్జ్యము. దీనియందు గాంధారమును నిషాదమును ఒకత్రు తితక్కు-వగనే పలుకు నిట్టివి. నిషాదసంచారములయందు కై శిశినిషాదము కలుకను. రి ష ప ధ ని, స రి మ

ప ధ నీ, అను నిష్ఠిసంఘాతములలో సామాన్యముగా తోడికిపలికినట్లే నిషాదముపలుకును. ధ ప థా అను ప్రస్తారమునందు కంపితము అధికముగ కావలసియుండును. ఈ రాగమును హనుమతోడి జన్యమని చెప్పట సరికాదు. ఏకశ్రుతి రిషభద్ధై వత్తములు పలుకుట ముఖ్యము.

ప థా ప మ గా, రీ మ గ రి స, రి మ ప ధ సా సే ని ధ ప మ గ రి స, అను ప్రయోగములు చెప్పలకింపు

4. శాశరాగము - అదితాశము.

ప. చెలిమి, శోరి వచ్చి యున్నది, చిత్తము నాదు భాగ్యము.

త. సలలితగుణ శ్రీలోల, సరస శ్రీ వేణుగోపాల.

చ. ఎంచి జూడ నీసరిగాదురా.

ప. రీగామా-రిసనిసరీ - రిరిస-స | నిష్ఠ-నిసరిమ - రిప | పమగమా - రిరిస ||
చెలిమి - కొబ్బరి..-వ.. -చ్చి | ..-యు..-న | .. , . - ది .. ||

రీసా - ని సరిప-రిమమరి-వమనిప
చి త్త-ము....స అ .....

అ. వేమనిప-వమగమ-రిరిమమపా-ప
స . ల . లి . . . . త . గు . , -ణ

రిమరిమపని-వసని-మరికిస-నికిస
స . ర . స . . . . శ్రీ శ్రీ . . . . .

రిరిసపనిస-రిగమ-రిరిపమ-నివమ
రిరిమ-రిరిప-మమని-వవసే-నిరిసేస

చ. సేసని - నినిప-వమగమరిస-నీ , -
ఎం . - చి . . . జాడు . . డ . - నీ , -

1. నీ , , - సా , , - రీ , ,

2. నీ , సరిస-నిసరీ , -రిసని-సరి

3. పనివమ-వమగమ-రిసరి-నిరిసనిప

| వమగమ-రిగమ - రి ' | రిస-నిస రీ సా ||

| ... దు-భల . - . | . . . . గ్యము ||

| వమ-నినిప- సే నిసే | ని-వమమా-రిగమ ||

| . . . శ్రీ శ్రీ . లోబ . | . . . . -ల . . ||

| సే-కిసే- నినిపప | మ- ప మరిగమరిస ||

| . -వెఎ-ణు . . . | . -గొ బపల . ల . ||

| గమ-రిసరి-నిసరి | సరిమరి-వమగమ ||

| , నివమ - పామగ | , మా-రీసనిస ||

| సారీ-రిమగమ | రివమ-గ మరిరిస ||

| స రి-గల . . | . . . -దు . రతి . ||(ఎంచి)

| , , మా , , - రీ | , , పా-మా నీ ||

| మరి-వమనిప-సేని | రిసేసని-వనిపరీ ||(ఎంచి)

| మపనిపనిస-నిస | రిస-మరిసమరిప ||

నినిఁజఁము-సేనిమఁపనిసే - పనిసే-కిరి

4. సా, రిరిసనిస-రిరిప-రిఁజఁపా

మఁజనిమఁప-రిమఁప-పనిసేపని-మఁపని-

5. కీ , - , రీ, రీ, సనిఁజఁమరిస-

మఁకిరిస-నిసేకిరిసనిఁజఁమ-రిగమరిసని

సేకిమ-నిసేకి. పనిసే-మఁపని-రిమఁపని

| సేసాని-పపాఁమ

| ఁమఁపని-మఁపరిమ

| సేకిమఁపకి-నిసేకి

| కీ , రీ , -రిమ

| సరిమఁపని - రిమఁప

| సేకి-పనిసా-పని

| రిరిసరిమఁపని || (ఎంచి)

| సరినిస-రిగమా ||

| నికిసేపకి-నికిరి ||

| రిపమని - ఁసనిసే ||

| నిసే-మఁపనిసేకి ||

| సే-కిమఁపకి-నికిపకి || (ఎంచి)

శ్లోరాగము.

ఆరోహణము:— స రి మ ప ని సా.

అవరోహణము:— స ని ప మా రి గ మ రి స.

ఇది వక్రపాడవరాగము. 15-వ మేళమగు మాయామాళవశ్లోకాయందు జన్యము
దీనిని వాద్యమున వాయించునప్పుడును పాడునపుడును శ్రుతిలక్షణము తెల్లెని ఆలాపన చేయు

వలెను. దీనిలోని శుద్ధరిషభము త్రోడిలోని శుద్ధరిషభముకంటెను గాంధారము ఒకింతతీవ్రము. ఈ రాగమును పెద్దలు వాయించునప్పుడో కొనవేటి ఆపశ్యకము.

గోరిగి మరీ మన నిగోరిగి మరీ సేని పమరిగి మరీ స.” అను
ప. సారమునలదు ముఖ్యభాగము. త్యాగరాజస్వాములవారి పంచరత్నములలో
చరుసయే

“దుడుకుగలనన్నెదొర” అను కీర్తనము సాధకము చేసినయెడల ఈరాగములోని ప్రస్తావనలు కొన్ని బోధపడంగలవు.

కృ. రాగము - చక్రవాకము - కంట అటతాళము.

ప. ఇంకా చలమేలనయ్య నాపై? యిది మేరకాదుర.

అ. పంజాబునాటి వివాతుడైన శ్రీ వెంకటేశ్వర! సమయమిది.

చ. పామారు నిన్నో సమియున్న సన్న పాలించవయ్య.

ప. , , , - , , , * గామా - రీ , , - సనిధని |
 , , , - , , , * ఇ యం - కాళ - చలలల |
 సా , , - సా , , - ని సరి సనిధనిసనిధ | ప ధనిసారి - ని స | రీ గా - మపమ - గమ ||
 లా , , - ఆ , , - మేఎఎఎఎ - లలలలల | నై ఇఇఈఇ - యల | ఆ ఆ - లలలల - నాల ||

గరి స - నిధనిసరి * గమగగరిససానిధని |
 అలల - పై ఇఇఇఇ =, ఇ ఇ ఇఇఇఇదిఈఇఇఇ - |
 స రిగమా - పమగ - మధ పథామ గరి - పమగరి | సా, ని - ధనిసా | సని రీ - సానిధ ||
 మేఎఎ ఏ - ఎ ఎఎ. రలల ఆల కాళలల | ఆ, అ - లలల | , , , దుఉఉ - ఊఉఉ ||

అ. పమగరిస - నిసరి * సేనిధధపమ - పధపమగ
 రాళలలలల - లలల = పం ౦ ౦౦౦ - కలలలలల
 మధపథాధ - రిసమగామ - పమగరి - సనిధని | స స రి - సా రి - మగ | మసామ - గ మ పధ ||
 జలలల ఆ ల - సలలలనాల - దిఇఇఇ - విఇఇఇ | నుఉఉ - ఊఉఉ - దుఉ | ఉఉఉ - డయిఇ ||

మపధనిసా,,*నిధపధాధ్నిసరిసేస

ఇఇఇ ఇనా,,*శ్రీఇఇ-ఈఇ-వెంంంం

గేరిగే-గొప్పగేరి- సగరి సేని- ధ సేనిధ ప
కలలలలలలల-తేఎఎఎఎ-శ్వలలలలల

వమగరిస-నిస రి * } గామగరిసరిసని
డేఎఎ-రలల *

సరినిస-నిధపమ-పధనిసా-స-ధనిసరిరి

సరిగమపా,, * మగరిసారి - గమపథాని

సరిగేప్పగేరిస - నిధనిసనీధపమ - గమప

మగరిసా , నిసరి * , (ఇఇంక) ||

|

|

| మధపపమగ-మప | ధ-నిసరి సా నిధ ||

| సలమలలలల-లల | అ-లలలలమొఇఇ ||

| గసరిగాగ -మప | ధపా-మగరిసని ||

| ధనిస - రిగమపధ | ని - సరిసానిధప||

ఎత్తుగడ పల్లవి.

చ. , , , - , , , * పామూ పా , , పమగమ
ప లు మా , , రుడేడేడే

పథనిధ-పాథపమగమా-పనుగరి-సన్నిధి ని
 నిర్ణయ-నేఎఎ స ౦ ౦ -మిర్ణయ-సతతత
 పమగరి - స రి గ మ * } పలుమూరు
 చతతత - వయిర్ణయ *

1. పా , - మా , - గా , , - రీసాన్తి-థాన్తి
 , పా , , - , , - రీసాన్తి-థాన్తి-పాన్తి , ,
 , , రీ - గామా * (పలుమూరు)
2. పథనిధాప - మపథపామ-గరిసన్తి - ధనిసరి
 గమగరిస - నిధపమాగ - రిగ - సరిగమపథ
 సన్థాన్తి - సరిగమ * (పలుమూరు)
3. పథనిధప - మపథపమ - గమరిగమపథని
 సరిగమపథనిస - రీసనిధనిస - గరిగమగరి

సరిగమా-పమగ	మపథనిసానిధ			
సతతత ఆ -న్నుడి	పతతతి ౦ ౦౦			
, , పా-థాన్తి	సాఠి - సా , ,			
, , రీ - గామా *				
నిసఠి - సానిధప	ధపామగరిసన్తి			
సఠిసనిధప - నిధ	మపగ-ధపమగరి			

సనిధ - నిసరిగమ : (పలుమూరు)

4. సా,చ్యుధి-ధనిసేనిధ - పధనినిధపమగ

మఃధనిస - గమపథాని - ధపమగరిసనిధ

సరిసచిధ - నిసరిగమ - సరిగమగగరిస

ధనిసరి - సేసనిధప-గామపధనిసాస - గమ

మగరిసా - రిగమ : (పలుమూరు)

రాగము - చక్రవాకము

ఇది 16-వ మేళకర్త రాగము. సంపూర్ణ రాగము. అయినను దీనియందు గ మ రి స ని ధ ని సా రి గ మ ప ధ ని స రి గ మ రి అను నిష్ఠి వక్రప్రయోగములు ప్రధానములు. దీనియందలి కైశికినిపాదము శుద్ధకైశికిగనే పాడవలెను. తక్కిన విశేషప్రయోగములను గీతములచేతగను కీర్తనలచేతను తెలిసికొనవగును.

6. రాగము - మలయమారుతము - అదితాశము.

ప. మలయమారుతముచే మది జల్లుమనెరా.

అ. ఇల శ్రీగుంటూరి పురీశ! యిథ రాజవరద! రార.

చ. మరుడు నాపై వెడలెర.

ప. గారీసా, - ని - థా, నిసా, -	సరి గ రి- రిగ రిస ని రి స ని-ధనిసరి
మలయ, - అ - మా, అరు -	తలలల- అలలల ముడుడుడు-చెఎఎ
గ రి స ని - ధనిసరి - గాపధ - నిధసా	గాపధ- నిధధప గపగరి - సని సరి (గా)
మలలల - దిఇఇఇ - జ అల - లుడుడు	మాఅల-నెఎఎ ఎఎఎ - రలలల (మ)
అ. నినిధధ - పాపగ - గ పధనిథా, -	గపధని - ప నిధప గపధనిసా, - '
ఇఇ ఇఇ - ల శ్రీఇ - గుడుడుంటూ, -	రిఇఇఇ - పుడుడుడు రిఇఇఇఇఇ, -
నిసరీస - గ రీస ని- ధనిస ని- థా, - ని	పధ నిధ-గాపధ నిధధప - గరి సరి
ఇఇఇఇ - భలలల- రలలల- ఆ , - జ	వలలల-రాఅల ధలలల - రలలర

గారిస - నిధనీ - పా - ధ - ని - సా - రి - ని -
 వలర - ఇకయా - జా - లము - చాలుర -

సరీగేరే నిధ - పాధని - సే నిధప
 నిరంతరమునిను - సన్నతి - సలుపగ

చ. థా , , ప ధ నీ - నిధధప - పగ
 - మా , , , రుడడో - డుడడో - సతి

1. పా, గా, రీ - సా, నీ, థా
 మా, బా, గా - యె, లే, రా -

2. నీ, థా, పా గపధని - సే నిధప
 పం, తా, ము - వలదుర - యికరతి

3. నీ, థా, నిపధ - నిసా నిధప - గప
 నీ, దాసనిటు - నిరా దరణ - సను

! సరిగా-రి గపా . ! గపాధ - నిధపధ ||
 ! తమితా-శనురా ! వడేర - పలుకర ||

! గపధ నిసా,, - ! నిధపా - గరి సరి || (గా)
 ! నలుగుటమే,, - ! లటరా-పలుమరు || (మ)

! పా , , - , గప ! ధసే నిధ-గపధని ||
 ! వై , , - , వెవి ! డలతి-లెవిర ||

! నీ, సా, - రీ ! గాపా, థాని . ||
 ! మం, ద, - హా ! సామే, లర ||

! గా, రీ, సా- ! ధ ని సరి - గపధని ||
 ! వం, తై, స- ! దయదల-చగదర || (మ)

! గా, రీ స - సరి ! గపాధ - నిధపధ ||
 ! పో, రాడ - తగ ! దురార - నీకపర ||

గా, రి-స - నిరసా , నిధనిపథ
నా, నేర - మిశ్రై , చిచనువున

సా , - సీనిధ - ధపవగ - గరిప
4. శా , - రికములు-శుకమ-ధు-కరములు
గవధని-సరిస - నిధని- పధని -పనిధ
ములుకుల పగిడి-చెవుల-జొరగ-వగల

సా రి గ- ప గ రి స - నిధపధ -గవధ ని
పెన్నెల-గముడుకులు నెరపగ పెరపున

రాగము - మలయహారుతము.

ఇది 16.వ మేళమగు చక్రవాకమునందు జన్యము. పాడవరాగము. ఆరోహణము—
స రి గ ప ధ ని సా ; అవరోహణము— సీ ని ధ ప గ రి సా. తళుకులేమియులేక శుద్ధముగ
వాయిచిననే రాగలక్షణము బాగుగ వెలువడును.

| స రి గ రి స ని- ధ ని సీనిధ ప - గవధ ని||
| బెనగొనసము-యము|సరగున - గలయర|| (మ)

రీ , - సని ధ ని	సరిగరి - గపాప	
కో , - కిలములు	కలకల -నికూయ	
గవధ - గప గ రిస రిగవగ -పాధని		
నొగల- తగులువడి	కలువల-రాయడు	

| రిససా - నిధపా | గ వధని- ప నిధప||
| దరిజే - రితిరా | క వ్రగిట- నదుమర|| (మ)

7. రాగము - అలిక - అదితాశము. వేసెలర

ప. నిన్ను కోరి యున్నార, నెనపంచి నన్నేలుకోర.

అ. పన్నగశయనుడౌ నీ పార్థసారథి దేవ !

చ. సూనశగునిబారి కోర్వలెర.

• (నిన్ను)

ప. గా, మాథా , , - నినిధనిసా

• ని, చ్చు కోడి , , రిశ్చ . . .

ని స ని - థానిసరి - సనిసగ - మధధని -

నె . . - స . రుం - చి . . . - స . . .

| ధ నిసనీధ- ధని - | ధధమ-గమగరిస ||

| యు . . . నతి - | . . . - ర . . . ||

| స గ క ప నిధ-స ని | ధమగ-ధమగరిస ||

| నెప . లు . . . కొబ | . . . - ర . . . || (ని)

అ. థా , ధమధ-నినిధధమ-గమగరిస

కా , న . . - గ . . . - శ . . .

స గ మ గ రిస - నిసగరిసని - ధమధని

పతి . . . - ర . . . - సతి . . .

| మగను - సారి-సమ | గమ - ధనిసా, ||

| య . - నుడ-డడ | . . . . శ్రీ, ||

| సనిరిసాని - ధను | నిథా - మమగరిస

| ర . . శి . . . | దెవ . . . వ . . . ||

రిసనిధనిస - ముధనిసరి - నిసగగమ
 ముగరిసా - ధమగరి - నిధమగ - సేనితి
 చ సా, రిసని - ధనిధధమ - గమగ - రిరి-
 నూ, స... శ... రు... ని... - - - -
 1. సా, వి, థా - మా, గా, రీ -
 2. సా - నిధమగ - థామగరి - సానిధని
 3. థా, నిస - ధనిస - ధనిధమగ - మని
 థా నిస - ధనిసరిస - సానిసగగమ
 4. సా, , , , నిసేనిధ - మగారి-
 సేనిధ - మగామ - ధమాగ - రిసాని
 సరిస - మగమ - ధమగనిధ - గమధధని
 మగరిస - గమధమ - గమధని - సగమగ

సరిసమగమ - ధమ | గనిధ - సేనిధమగ ||
 సా - నిధమ - ధమ | మగ - సేనిధమగ || (ని)
 సా , , , సేని | ధధమ - గమధధని ||
 తా , , , రిళ | కొబర్వ - లెఎ... ర || (నూ)
 సా, నీ, థా | నిసా - గమధధని || (నూ)
 సరిస - గామ థా | మగనిథా - మధని || (నూ)
 థా, మాగ - మధ | మ-గమగ-రిసని ||
 థా, మాగ - నిధ | మ-సేనిధమ-ధధని | (నూ)
 సా , , , గేరి - | సేనిధమ - గమధని ||
 ధనిస - రిగాస | మగామ థా , , ||
 మగమథామ-గమ | ధధ-నినిధమగరి ||
 రిసాని - ధనిధ-ధ- | , గరిస - గమధని || (నూ)

రాగము - లలిత - ఆదితాళము.

ఇది 17-వ మేళజన్యము. మాడవరాగము.

ఆరోహణము. — స రి గ మ ధ ని సా.

ఆవరోహణము — స ని ధ మ గ రి సా.

ఈ రాగమునకును వసంతరాగమునకును ఉండుభేదములు ఈవర్ణమునందలి ప్రయోగములచే బాగుగ తెలిసికొనవచ్చును. ఇదిగాక “ గ మ గ రి స ” అనువక్రప్రయోగము ఈ రాగమునకు ఇంపునిచ్చునట్టిది. “ స రి గ మ ” అను పూర్ణప్రయోగము శాస్త్రసమ్మతమయినను “ స గ మ ” అను ప్రయోగమే వాడుకలోనున్నది.

నిపాదము కొంచెముతగ్గుశ్రుతిగలది; దైవతము తీవ్రము.

చరణముతోచేరిన చిట్టస్వరఆవర్తనమును గమనించిచూడఁడు. అందులోని చతురశ్రదాటువరుసలను గమనింపుఁడు.

స గ మ ధ ని సా, స ని ధ మ గ రి గ రి స, అను ఆరోహణోహములు ఈ రాగమునకు దగినవి. శుద్ధరిషభము, అంతరగాంధారము, కాళినిపాదమును, దీనికి జీవస్వరములు పంచమపరితమము

గమనింపుఁడు—ఈ రాగమును శుద్ధదైవతముతో పాడినట్లైతే లలితరాగమౌను, తీవ్రదైవతముతో పాడినట్లైతే వసంతరాగమౌను.

చ. రాగము - తైరవి - ఆదితాళము.

ప. వనిత నిన్నే కోరి- పలచి యున్నదిరా.

అ. ఘనుడౌ మాచక్కని - వేదపురిశ!

చ. మానిత గుణసాంద్ర.

ప. రీమం - గరిగరి - సరిరి - గగ | రిస - నీధ - గ రిని! సరి - పమమగరిస ||
 చ ని - త . . . - ని . . . | . . - న్నే - కొట | . . - . . గి . . . ||
 గగరిగ - మవధ - ధపపమగ - మ గరిస | నినిధపమ - రిసని | ధప - మపమగరిస ||
 వ . . . - ల . . . - చి . . . - యు . . . | న్ను . . . - ది . . | . . - . . ర . . . || (వ)
 అ. నినిధ - ధపపమగ - మపమగ - రిస నిస | గగరి - గమపగరి | గపపథా - సీసా ||
 . ఘ . . - ను . . . - . . డడ - . మఅ | . . . - . . చ . | . . . - . . . ||
 నిసగగరి - నిసగీనీధప - పమపధ | నిసగీనిధప - మప | మ - ధపపమగరిస ||
 క్క . . . - ని . . . - . . వె . . . ద | పు . . . - రిళి | . - శ . . . . . ||

గారిస - రిసనీధప - ధనిసారిని
 మగరి - పమధప - నిధప - సనిధప-రిస
 చ మా,, - ,, నీనిధధమ - మగరిస
 మా,, - ,, ని ... - - త ...

| సరిశా - రిగమా | గపామ - నిధపధ ||
 | శ్రిసా - నిధపా | మనిధప - మగరిస || (ప)

| రి, గ - - రిగమా |, - గమప-ప-గరిగ ||

| గు, ణ - .. సాం |, - ద్ర... || (మా)

| నీపా - ,, - థా |, నీసారిని ||

| గా, రి, సా |, - నీసారిగ || (మా)

| రి - నీసారి | ,, - రిగామా ||

| గరినీ - సరిగగ |, - మనిధ- మగరిగ || (మా)

| గగరినీసనిస | రిగమగ - మాగరి ||

| సానిగారిగమ | గపా - పమగరిగ || (మా)

| పా ,, - ,, మప | నిధపప - మగపమ ||

| మపధనిసా - గరి | గమపా - నిసరిగ || (మా)

1. సా , , , - సా , , నీనీథా

రి , , , - రి , , , రిగామా -

2. నీనీ - థాపా - , , - థానీసా

మగారిస - నినీథాప - ధనిసరి

3. గా , , , మగ - గమగగ - మామా

గమపాగరి - గమమాగరి - గారిస

4. నీ , , - ,, ధధనినిధ - నిధపధమ -

పామగరిస - నీధపధ - మపధనిస -

5. సా, సాసే - నిసేరినీధ - పధమప | గా , రీగమప | ధ-మనిధప-మగరి ||
 సా - మగరిసా - పమగరిసా - నిధమ - | గరి - సేనిధప-మ | గరిగ - మపాధ ||
 మగరిగా - మనిధపథా - నిసేరి - నిసే | గరీ - నిగరిసేరి | నిసేరి - సా , ||
 పధనిసేరిగ - రిగమపధని - సేరిగరి | సే - సారినిధప - ప , ధమగరి - రీగ || (మా)

9. రాగము - శైరవి - ఖండజాతి అటతాళము.

ప. విరిబోణి నిన్నేగోరి మరులుకొన్నదిరా.
 అ. సరసుడౌ దక్షిణద్వారకస్వామి ! శ్రీరాజగోపాలదేవ!
 చ. చిరునవ్వు మోమున.

ప. సా, రి - నీ, ధ - * నీసా రీ , - గసరి |
 అ, . . . , . - * విరి బో , - . . . |

గరిగరి రీ,, గరిగరి - మహాధమ - గరిస

ని...ణీ,, ని... - - - - -

నిసమగరిస - నిస | రీ, గసారి - నినిధని

నై... - - - - -

సగరిని - పనిధప * ప ధపధ - ని నిధప - ధ - నిసరి

రి... - - - - -

ప ధనిస - రిగమప - మ గరిగ - మనిధప - మగరిని

కొ... - - - - -

సరిగమ - గరి - గగ | రీ,, - సనిధప

... - ర... - - - - -

అ. మగరి - సారినిధ * సనిధప - మగరిగ - మనిధప

... - - - - -

మగరి - పమగరిస - పధనిసరిగ - నిస రిగమప

... - - - - -

... - - - - -

ని నిధ - పాధ - మప | గరిగమ - పధనిసే ||
 ద్యుతి . . . . . | . . . . . ర . క . ||
 పధనిసే - రిగమగ - రిగసరి - నిగరిసే - నిధనిసే |
 స . . . . . మి . . . . . శ్రీతి . . . . . |
 గరిగరిస - సేనిధి - ధ పమనిధప - మగరి - గరిస |
 ర . . . . . జ - గొబ . . . . . ప . . . . . ల |
 ని సరిగ - మపధని | సేనిధి - పమపా ||
 దైవ . . . . . | ప . . . . . ||
 , మగరి - సరినిధి * - గరిగ - రిసనిని - ధనిసరి |
 , ... * |
 మమపప - ధధనిని - పప - ధధి - నిని - సరి |
 పధనిస - రిగమప | ధప - మధపా - నిని |
 ధధ - ధపపమ - నిధి - పధని - మపధని - సేనిధి |

మగరిపరి - నిసరి - రిగ్గామడ - మపా - ధనిస

నిర్దేసనిధ - సా |, నిధప - పా, మ

గరి - సా, రినిధ * (విరి)

చ ,,, - మూమా - ధపధ - మపగ మా

,,, - చి రు - నడ - . . . ప్పూ

పా , పా , - మ ప్పనిని - ధపమగ - మనిధప

” - మొబి . . . . .

మగరిగ - వపధ - మ | పమథాపా - మప

. . . . - ము | న . . . .

సేనిధప - మగరిగ *

. . . . *

మానీథా నిధపాధపమాపమ గమ

చి రి నౌ . . . . . డడ

పా , పా , - మ ప నిని - ధపమగ - మనిధప
 " - మొట . . . . .
 మగరిగ - మపధ - మ | పమధాపా * మప
 . . . . . -ము / స . . .

1. గా, రీస - నీ , థా ప్లమా , - పథానిస |
 నిరీ - నిసరి - గమగమా - నినిధధ - నీధధమ ||
 మపమ - మాగరిగ | నినిధథా - మమా ||
 గరిసని - సారిగ * (చిరు)

2. . . . . థా
 నినిధథాని - ధధమా, - నిధపమా, - ధపమ |
 , గర్గి - గామపధ - మపాధ - పధని - ధనిసరిస ||
 నిగ్గిరి - నీధపధ | మపామ - గరిసరి ||
 నిధాని - సగరిగ (చిరు)

పారిగ - సరిగారీ ” స్థిర - నిర - నిర
 పా , - స్థినిధ - గాఢీస - స్థి , ధాని
 పా , - ధానిర - పథనిస - రి ”
 ధవగరీ - నిధరిపాస - మగారి - పమాగ
 రిగామ - పథవమ - నినిధథాని - ధధపపామ
 గరి - గామపథ | మవగమ - పా ,
 నిసనిగ - రిమ - గప - మధపనిధని - పథమవ - గరి
 గమ - పమపథనిస - నిసనిగరిగ - నిసనిగరి
 నిరీపని - ధపథమ | - పథనిని - పా - నిని
 సస - రిగరిగ - మగరిగరి - మగరిస - నిగరిస - నిరి
 సని - ధపథనిసరి - మమపపథధనిని - సగరిని
 , ధరిసీ - ధని | ధధని - ధధమ - మా
 గరిస - నిపారిగ * (చిరు)

దీనిని సంపూర్ణరాగమని సామాన్యముగఁ జెప్పుదురుగాని, దీనికి అవరోహణము సే నిధమగరిస అనియే గ్రంథోక్తప్రయోగము. అయినను సంపూర్ణరాగములలో సనేకములకు అన్నివిధములయిన ప్రస్తారప్రయోగములుండును కాబట్టి, ఈరాగమునకు ఇదియే అవరోహణమని చెప్పుట న్యాయముకాదు. సంపూర్ణరాగమనుటయే ఉచితము.

దీనికి శ్రుతిభేదవిషయము తెలిసికొనుట చాల అవశ్యకము. అయినను, ఈరాగము యొక్క- మూర్ఛన సాధారణముగా చులుకనగనే తెలియనగును. సమయోచితమయిన అనుభవప్రయోగములునున్నవి. అవరోహణములో సాధారణగాంధారము (కొంచెము మృదుస్వరము, అనఁగా ఖరహరిప్రియ గాంధారముకంటెను ఒకింత తగ్గుస్వరము), శుద్ధమధ్యమము, చతుశ్శ్రుతిధైవతము, కైశినిపాదము.

అవరోహణమునందు సమయోచితముగ చతుశ్శ్రుతిధైవతమును పలుకును. మంచి గమకకంపితరాగము కావున, దీనియందు పలుకుస్వరములన్నియు అనుస్వరముల సాహాయ్యము

చేత పలికించుటవలననే ఈరాగముశోభిల్లును. ధ ని సా ని ధ పా అను ప్రయోగమున, పైనికి వెల్లనప్పుడు చతుశ్చక్రిత్తిగై వతమును, దిగునప్పుడు శుద్ధగై వతమును పలుకును. రి గ మ ప ధ సీ, ప ధ సీ మ ప ధ సీ అను వరుసలలో శుద్ధగైవతమే పలుకును. అయినను, పూర్వముగా శుద్ధగై వత మేలునరాదు. ఇట్టి శుద్ధగై వతము నటగై రవికిమాత్రముండునట్టిది. స ని ధ మా గ రి గ స అని పంచమము వర్ణించిపాడుటయుకలదు.

10. రాగము - నాయకి - ఖండజాతి త్రిపుట తాళము.

- ప. సరసిజాత్తి నిన్నేగోరి మరులుకొన్నదిరా.
 అ. సత్యధర్మపురివాస, వరశ్రీమాజకనాదీశ్వరా.
 చ. మరుబారి కోర్వదురా.

ప. రీమా - సా, పా, - మపధపథా - పధ | నినిధప - మపధప | మరి - గగరీసా -||
 స ర - సీ ఈ - జలలలల - ట్టిఇ | ----- నిఇన్నెఎ | - - - - - కొ - రి ||

రిపమరి-గగరిన-పథపస-నిసరిమరిమపథ
మ—రు—లు—డ—

నీ థాప - ధమ | పరీ , గగరిస ||
గో — బన్న | అది - ర—.

అ. నీ , , , సనిస పా ధ - పథనినిధప - మప
సా . . . త్వయఅఅఅఅ- ధఅఅర అఅ- అఅ

ధపా - మధప- సని | సరీ - సా , ,
— — — పురి | వఅ- సా— ||

నిసరిస-రి-గేరి - సరినిస - పథపసా , పథ
వ— — — ర - శ్రీ ఇఇమా, జక

నిథాప - మపథప | ధపమరి-గగరిస ||
సఅ——దిఇ— | శ్వ— ర— ||

రిరిపమ-రి-గగరిన-పథపసనిసమ - రిప

మపథని - ధపమప | ధపమరి - గగరిస ||

రిమరిప-మధపస-నిరిసరి-గేరిసా-రినిస

పథనిని - ధపాథ- | మపమరి-గగరిస || (స)

చ. సా సా - పా, పథనిని - థాపా మపథని
మారూ—పా, రి — ఈ గో ర్వ అ

ధప - మరిగగరిస | రిరిస . రిమపథప ||
— — — అఅధుడ | — ర— ||

1. సా, పా, థా, నీ, థా, పా, థమ
 | , ప రీ , గ స . | , రి మా , వ థ ప || (మ)
2. సీ, సీ, పా, థ - య, ని, ని, థ, ప, థ, మ, రి, మ, ప, థ, ప, ని
 | ని థ ప - థ ప మ రి - గ | రి సా - రి మ ప థ ప || (మ)
3. వ, థ, సీ, థా, ప, మ, ప, థ, ప, మ, రి, స, రి, గా,
 | , రి ప థ ప స ని స | , రి మా , వ థ ప ||
- ని, ని, థ, ప, మ, ప, థ, ప, సా, రి, స, రి, గ, రి, సా, రి, ని
 | స, పా, థ, మ, ప, రి - గ | గ రి స - రి మ ప థ ప || (మ)

నాయకీరాగము.

ఆరోహణము — స రి మ ప థ ప సా.

ఆవరోహణము — సీ ని థ ప మ రి గా రి స.

ఇది ఖరహరప్రియజన్యము. అయినను, దీనియందలి గాంధారము రిషభము నంటియే యుండును. కోమలగాంధారము. అలాగుననే నిషాధమును శ్చైవతమునంటియేయుండును ఇది యెఱిగిపాడినచే రాగకళశోభించును.

గాంధారనిషాదములను చీరముగ గమకముతో పాడవలెను.

11. రాగము - దర్పరు - ఆదితాళము.

ప. చల మేలచేనేపుర ? చాలనమైననాపై
అ. వలచియున్ననాతో వాదేల ? వేణుగోపాలదేవ
చ. పలుకుమునాతో.

ప. పమరీ - గాగా - రిసరీ - నిరిసని | ధష్ట-ధనిస - రిసరి | పామ - గారిపురి ||
చలల - మే ఎ - లలల-జెఎఎఎ | ఎఎ - నెఎఎఎఎ | వూడ - రాఅలల||
పమ రిగరిస - రిమప - మాప - ధనిసరి | నీ ధాప - ధని | పమ-గ-గా-రి సరి||
చలలలలలల - లలల - స ౦ - ౦ ౦౦౦ | మీ - నాల - సల | అల-ల-ల - పల్ల||
అ. ధనిపధమప - రిమరిపమరి - గగరిస | ప మరి-ప పమ-ధధ | ప-మపధ- ని నీసా||
పల్లలలలల - లలలలలల - చిల్లల్లల్ల | యుడడు-డుడడు-సల|ల- సలల-ల-లొట||
ప ధప-స ని-రి-స-రి-గ-రి-స నిసరి | సా,- పా,- సీధ | పమ-గ-గా-రి స రి||
వలల-దెఎఎ-లలల-వే ఎ-ణుడడు | గో,- పా,- లల | అల- దే వ వలల||

మరిగరిస - నిరిసరి - నిసద్ధపద్ధని

ధశధనిసా - రిసరి - గా, రిస - రిసీ

చ. పా పా ; - ధ ప - మ పధ పథా - ధ రి
పాలూ ; - కుడ - డ్డ డ్డ డ్డ డ్డ - డ్డ డ్డ

1. పా ; - థా ; - పామూరి

2. పాధధపమ - పాపమరి - గారిసరి

3. ధపధ - మప - రిమప - సరిపమ - మరిగరి
సరిమపధ - మపధనిస-పధనిసరి - ని

4. ధనిపపాప - ధపమరి - గారిసరి - ని
థానిసరిస - నీ , - ధధప - మధపమ -

ధపమ - రిగరి - సారిమప - రీమపధ

గోగారిస - నిసధపమ - ధనిసరి -

సరి - సమ-రిప-మధ | పధ - మపధనిసా ||

ధప - సేసా - పపా | ధపమ - రిగరిసరి ||

। నీ - థాపా | గా- రి స రి మ||
| మూడొ- డ్డ డ్డ | నా ఆ - తొ ఒ బ ||

। గా, రి, సా | ; - రీ ; - మా ||

। నిరిస నీపథా | , నీ - సా - రీమ||

। సరినిసద్ధనిపధ | ప - ధనిస-రిమ-పధ ||

। గోరిసరి - నిసరిస | స-ధపధ-మపరిమ ||

। సా, - ధధప - ధని| స - నీసరిమప ||

। గా, రి - రిసనిస | రిమపమ - పా , ||

। మాపధనిస - పా | ధనిసరి - నిసారి ||

। నీస - పాధ-మా | ప - రీమ - సారిమ||

దర్బారురాగము.

ఇది ఖరహరి ప్రియజన్యము.

ఆరోహణము:— స రి మ ప ధ ని సా.

అవరోహణము:— స ని స థా ప మ గ గా రి స.

ఈ వర్ణములో రాగచ్ఛాయ భాగుగ తెలియుచున్నది. అయినను, ఈ రాగమునందును, ఈవర్ణమునందును గాంధారము ఒక శ్రుతి హెచ్చుగ నుండునది గమనింపవలెను. జితీకట్టు చాలా ఇంపైనది చరణములో ఖండజాతిగ తీసికొనిపోయి, రెండక్షర కాలములు మాత్రము “తక్కు” చతుశ్రములో ముగించియుండుటను గమనింపవలెను (చరణము మూడవ అవర్తపువివరము, వాద్యములో వాయింపునప్పుడు “గ గ రి స” అనునది “మ మ రి స” అని లాగిపూర్చుకొనవలెను). తక్కినవివరములు అనుభవముమీఁద తెలియవగును.

• • “మ ప ధ ని సా, ని స థా ప మ రి స గ గ రి, రి గ రి స రి స, ప ధ ని స, ధ రి స రి స స థా ప మ గ రి స” అను వరుసలు మనోరంజకములు.

12. రాగము - ఆధోగి - ఆదితాళము.

- ప. ఎవ్వరిబోధనవిని యీలాగుజేసేవురా.
 అ. జేవముగా నన్నేలరా తేహచలేంద్ర శ్రీ వెంకటేశ.
 చ. మరుబారిణోర్వజాలనుర.

ప. రీ గా - గరిసా - సరిసస - ధమధా మధసధాస - ధస | రిగామ - గగరిస ||
 ఎవ్వ - రితిఈ - బొఱిబి - ధల ఆ | నలలలలల - విణ | ఇఈ ని - ఇణిణి ||
 రి గమగామ - రి గసరీ - ధ స రిగమ ధమధసాస - ధస | ధమా-గమ గ్గరిస||
 యి ఇ ఇ ఈ ఇ - ల అలల - గుడడడడడ | జైఎ ఎవఎ - నెఎ | ఎ వ - వుడరలల ||
 అ సేసేధధామ - ధ ధమగారి - గమరిగ | స రిగమామ-ధమ | గరిగ - మధధసా ||
 జలలలల - ముడడ గాల - న ౦ ౦ | నెఎ లా అ-రల అలకె - ఎవలల |
 ధ స రీసారీ - గమరిగా - మ గగరిస | రి గగరిరి - ధరిస | సధమ - ధమగరిస||
 చలలలే ఎ - ంద్రలల - శ్రీ ఇణిణి | వెం౦౦౦ - కలల | రుఎ - శ్వలరలల |

రిగమ - రీగ - సరిగపారి - సద్ధమధ

రిగమగామ - ధమధసా - రిగసరిగ

రిగా - }
ఎచ్చ - }

చ. మాధమధా - ధసద్ధమ - ధధసారీ
మారు డా - అలలల - రిగఈఈ

1. మా , , , థా - మాథా - , సా

2. మధసేధామ - ధమగరీగ - మగరిస

3. ధసద్ధమ : గరిగమ - ధమగరిగ - సరిస

4. సా , - సాస - రిగసరి - రిసద్ధమధ

రిగమధాసే - రిగపేరి - గరిసే - ధస

మాధమథా || }
మారుడా || }

సద్ధసరిరి - గస | రిమా - ధమగరిస ||

మగరి - గారిసద్ధ | రిసా - ధమగరిస ||

| ధసద్ధమ-గమ | గరిస-రిగ-సరిగ||
| గొబిబి ర్మజల | లలల-మడ-రలల||

| థామా - , గా రిసా - రీగా - || (మరు)

| ధసా - రిగమధసే సద్ధమగరి - సరిగ|| (మరు)

| రిగమధసే - రిగరి సద్ధమగరి - సరిగ|| (మరు)

| సా , - సద్ధరిసద్ధ | , సగమా-గరిస ||

| రిసా-ధమధసేధ | , మగరి - సారిగ ||

రి సరి నీ స - రి గమ్మ పముధనిస - పానిమ ప గ - మధనిస రి స - ని రి | స ని ప - నిధ పమ ప
సలలయూల - స అ అ అని ఇ ఇ - రూ ఉ ప అ మ | అలలల సు ఉ - ఉ ౦ | ధలల - రలలలల అ

గా గమ - రి స ని స - పా ధ ప - థా , , - థా , , |
కాలల - రలలల - మారు ఉ - నీ , , - ఈ , , |

అ. పధనిసనిధప - మపధని - ధధపమ - ధ పధమ | ధప - గామ థా ధ ! పధధని స - ని పమ
క ౦ ౦ ౦ ౦ ౦ ౦ - సలలల - అలలల - శ్రీ ఇ ఇ ఇ | ఇ ఇ - నీ ఇ వాల | సలలలల - డెలల

గమధనిసా , , - స నిసా - రి గసా - రి ని స రి
ప అలలల , , - మ అల - సలల - ము ఉ ఉ ఉ

రి స రి ప గా గా - గమ రి స - ని స ని - రి స రి ని రి | స ని పమ - గమధ ని | స రి నిసా ని పమ
త్రొ బ బ బినాల - న్ను ఉ ఉ ఉ - గలల - పలలడ ఉ ఉ | ఉ ఉ టల - కి ఇ డె ఎ | సలలలలలలల

ని ధపమ - గమరిస - } రి గమ థా ని - పధమ ప గా
ము ఉ ఉ ఉ - రలలల - }

స ని ప మ - గ మ ధ ని - } సా॥
ఉ డ ఉన్న ఆ - ను డ ర త - }

1. నీ , , , సా - , , , ని - రీ సా - నీ సా
పా , , , మా - పా నీ - థా పా - మా పా | గా , , , మా | రీ సా - , , రీ
గా మా - థా నీ - (సారా)

2. థా ని ప ధ ప మ ప - మ గ మ ని థా ని ప - మ గ మ రి
స రి గ మ థా ని స - ప ధ ప ని ధ ప - గ మ థా ని స | రీ ని స ని - ప గ మ | థా ని స రి - గ మ రి
సీ ని ప మ - గ మ ధ ని - (సారా)

3. సీ రి స - ని ప సీ ని ప - ని ధ ప ధ ప - ప మ గ - మ రి గ - మ |
ప గ మ రి - స రి స - ని స ని ప మ - ప ని స - రి గ మ రి స | రి గ మ - ధ ని స రి గ | మ రి స - సీ ని ప మ గ
మ రి స - రి గ మ ధ ని - (సారా)

4. సా , ని - రి స ని పా - మ ని ధ ప గా - మ రి స రి ని |

పా , , , నిస - రిగమరిస - రిగమధనిసేరి | సేనీస - పనిమచ | మగమమ - భధనిని
 సేపానిధనిపధ - వ.పమగమ - రిగమ - ధనిసేరి
 గ గామరీస - నిరీసనిప - గ గామరిసరిగ | మధని - సేరిగచురి | సనిప - రీసనిపమ
 గమరి - గగమధని - (సారా)

13.B. రాగము - కానడ - ఆదితాళము.

ప. నిన్నే కోరియున్నది మానెలత ఈ వేళ.

అ. సన్నుతాంగ మా చక్కనిసామి వేణుగోపాలదేవ.

చ. కన్నడనేయవలదు.

ప. పామగా ; - గాధమరీ ;

నీ ఈన్నే ; - కోబ బరీ

| స ని స రి స రి - ని స | ధనిధ - ని స రి స రి ||
 | యుడడుడడుడడు - న్న అ | దిఇఇ - మఅఅఅఅ ||

పమగా - మరిగరిస - నిసరి - గగపమ / ధధనిధమమ - ధప / మ-గమరి-సనిసరి ||
 నెఎ ఏ - ఎఎలల - పలల - అలల / ఇఇ ఇఇ ఇ ఇ - వెఎ / ఎ-ఎఎ-ళలల ||

అ. పధనిధప - మ ప ధ ప-మపమ-గామరి / గ రిస - మగమ - ధధ / నిని - సరిసా ; ||
 సలలల - న్నడడ-తలల-అలల / గలల - మలల - చల / అల - కలనీ ; ||
 ధ నిసరి - సరిగా , - శ మ రి-స నిసరి | సా , - నిరిస - నిస / ధపమ - గమరిసరి ||
 సలల - అలమి, - వెఎ-ణుడడ | గో , - పలల - లల / అలల - డెఎవలల ||

• పపమగా - గమరి - సరిసనిస - ధనిధ / నిసనిరిస - రిగమ / గమధధ - నినిసా ||
 ధనిస - నిసరిసరిగా-పరిసరిస / థా , - నీ ధ - పధ / పపమ - గమరిసరి ||

చ. థా ; ; - పధనిధప - మధప - మప / గా , - మరిస - నిస / రిగా - మపమగమ ||
 కా ; ; - నలడల - డెఎఎ - ఎఎ / యా , - వలల - లల / అల - దుడడ ||

1. థా ; పా ; మా ; గా ; / రీ , సా , రీ / ; - గా ; మా ||
2. థానిధపమ - పాధప-మపగా - మరి / సరి - నిసథా - నిస / రిగా - మపమగమ ||

3. పథపమగ - పమగమరిరిగ - సరిస - ని | సధ - నిసనిరిస - ని | సరిగమ - సరిగమ ||
 గమధధని - ధధనిస - నిసరి గపరి | సరిస - నిసధపమ | గమరి - నిసరిగమ ||
4. సా, నిరిస - నిసధపమ - గమరి - సని | సా, - నిసధ - నిస | రిగమ - గమధధని ||
 సరిసని - నిసనిథా - నిధపధప | మపమ - గామరిస | నిసగగమా; | |
 ధపమగా, - నిధపమ - గామ - పమ | ధథా - నిధని - పధ | పమ - ధధనినిసా ||
 గాగమరిస - నిస - ధపమ - గమరి | సా - ససా - ధపమ | గమరి - నిసరిగమ ||

కానడరాగము.

ఇది 22-వ మేళకర్తయగు ఖరహారప్రియయందు జన్యరాగము. దీనికి సామాన్యముగ

ఆరోహణము:— స రి గ మ ధ ని సా.

అపరోహణము:—స ని స థా ప మ ప 'గా మ రి స.

అని ప్రయోగించుటయేతగును. అట్లున్నను కొన్ని సమయములలో శుద్ధధైవతము లేలి

కక పలుకును. అయినను దీని మూర్ఖనాప్రస్థారము గా మ రి స ని స థా, ప మ ప గా మ థా ని సా, రి మ గా, రి వే గా, అను నిట్టివానిని గమనించిచూచునప్పుడు ఈరాగము ఖరహారప్రియ జన్యమనుటకు సంశయముండదు.

ఈవర్ణమునందు రాగభావము బాగుగ అమరియున్నది. దీనియందలి చిట్టస్వరములు చాలఅందముగ జోడించియున్నవి. సాధారణగాంధారమే ఉపయోగింపవలెను. ధైవతము చతు శ్శ్రుతియే. కాని రాగము పాడునప్పుడు ప్రతిమధ్యమము శుద్ధరిషభముతప్ప తక్కినస్వరము లన్నియును ఉపయోగించువాడుకలదు. ఈవర్ణమును శుద్ధతాస్త్రియస్వరములతోనే పాడినను బాగుగనుండును.

14. శ్రీరాగము - ఆదితాళము.

- ప. సామి నిన్నే కోరియున్నాను, చలమునేయ మేరకాదుర.
 అ. భూమి వెలయు శ్రీగర్భపురినివాస! పశుపతిశ!
 చ. కామగోటి నుండరా! నన్నేలుకోర.

ప	పా, పమరి - గరిసనీ - ప్లసరి - ని	సా, ని	రిగరిస - రిమపని
	సా, మి . . . ని..న్నే - కొబ . . .	రి , ని	. . . - న్న అను
	పమా - నిపనిమప - రిగారి - నిసరిగ	రిసాని - ప్ల నిసరి	గరిస - రిమపని (పా)
	చ . . . ల . . . ము - సెవయ - మె . . .	. . . ర - క . . .	దు . . . ర . . . (సా)
	అ. నీ , , , - సేనిపమా - రి గరి - సరి	సా - , , , - మరి	పమనిప - సేనిమప
	భూ, , , - మి . . . - వె . . . - ల.	యూ - , , , - శ్రీ	గ. ర్భ . - పు. కి.
	నిసరిగారి - సరినిసాని - పనిసరి	సనీ - ప్లసపమ	రిగరిస - రిమపని
	ని . . . . - వ . . . . - స . . .	ప . - శు . . . ప .	తి . . . శ . - . . .
	పాపమరి - రిగరిస - సనినిప - నిని	సా - సనినిప - నిస	రిగరిస - రిమపని
	పమనిప - సనిరిస - గరిసని - పనిసరి	గరిస - నిపామ	రిగరిస - రిమపని (సా)
చ.	సా, , - సేనిపమా - రిగరిసరి	సా ; సా - నిస	రిగరిస - రిమపని
	కా ; - ముఅకొట - టిల్లి	దా ; రా - స .	సై . . . లు - కొ . . ర (కా)

1. పాః ; - రీసీపా - మూరీ | గారీ - సాపా | రీమాపానీ || (కా)
2. నీః ; - సీనివమ - రిగరిస - నీ | ; - సన్నివమ - పని | సరి - నిసరిమపని || (కా)
3. మూః ; - పనిమప - రిగరి - రిగరి - | పాః ; - ని స | రిగ - నిసరిమపని • ||
పనిసేరి - గరిగరి - రిరిసేని - పనిపా - | రీ - సీవమ - రిగ | రిస - నిసరిమపని || (కా)
- 4. నీవమరిగరిస - నీవమపనిసరి - | నీసరి - గరిరిస | నీ - సరి - మరిగరి ||
నీసరి - వమరిస - నీసరి - వమనిప | నీసేరి - నిసనిప | నీవమ - రిమపని • || (కా)
5. పాః ; సీరినిస - పనివమ - రిగ | రి - రిగరిపా - నిస | రిగరిస - రిమపని ||
సీనీ - వధనివమ - రిగారి - సరిపా | సనీవ - నినిసరి | సరిమరి - రిమపా ||
సేరిగ - నిసేరి - పనిస - మపని - రివపస | రిమ - నిసరిమపని - | సేరిగరి - రిసేని ||
రినీస - వనివమ - నిమాప - రిగరిస - | రినీస - పనిసరి - | నిసరిస - రిమపని || (కా)

శ్రీరాగము.

~ ~ ఇవి కంపితగమకమును చూపు గురుతులు. ఈవర్ణము పాడునప్పుడు గాని వాయించునప్పుడుగాని, జారు ప్రయోగములు వచ్చును. వానిని గమనించిచూడవలెను.

ఇదియు ఖరహర ప్రియయందు జన్యమైనరాగము. 22-వ మేళకర్త. ఈరాగముననుండు కీర్తనలలో కావలిన మూర్ఛనా ప్రస్థారములు అధికముగ కానవచ్చుచున్నవి. ,

ఆరోహణము:— స రి మ ప ని సా.

. అవరోహణము:—సీ ని ప ధ ని ప మ రి గ రి స.

అవరోహణమునందలి వక్రప్రయోగము వక్రముగనే పాడవలెను. అప్పుడే రాగకళ శోభించును.

15. రాగము - కిలిశాళ - ఖండజాతి అటతాళము.

- ప. పసజాక్షి నిన్నే కోరిన వేసటదీర్చి బ్రోవవయ్యా.
- అ. మససిజుని కన్న చక్కని మా వేణుగోపాల, ఈవేళ.
- చ. అన్నిటికి నీవే దిక్కుని.

ప. సా , - నిగరిగమ * పామా - గారీ - సా , - |
 . , - . . . . * వానా - జా . - ట్టి , - |
 నిసగరిససని - నివనిసని - సగాగమ | గమప - పవమ - గమ | ప-పమమగరి - పమ. ||
 ని . . . . . న్నెవ. . . . . | . . . - కొబ . - . . | . - రి . . . . . ||
 గరిసని - సగగమ * పాధధమ - గమప - పమగరి |
 స . . . . * వే . . . - స . . - ట . . . |
 గమ-గమనినిధ-నినిధమా, - గమగరిసా | నిసని - సగరిగమ - పధమప - గమగరి ||
 . . - తిల్లి . . . - ర్చి . బ్రో , - . . . . ప | . . . - వయి . . . | . . . . . ||
 అ. గా - పమగరిగమ * సా నిధని - ధధనినిధ మా |
 యూ - . . . . * మా . స . - ని . . . . జూ !

మధురము - గరిగము-ధపామగరి-పమాగరిస - నిసా - నిగరిగము - | మనినిధమ-గమని ||
 . . . . . నితః . . . . . క . . . . . | . . . . . స్న . . . . . | చ . . . . . క్క . . . ||

నీసనిసా , * నిసగగమ - గమగరి - సాగ .

. . . నీ , * మ . . . . . వె . . . . . |

రిస - నినిసగరిస - నిసనినిధమ - గమగరిగమ | నిధమ - నినిసా | నిధమ-గమధపమ ||
 . . . ణ . . . . . గౌఱ . . . . . పత్ర . . . . . | ల . . . . . ఈ | . . . . . వె . . . ||

గరిసనిసగగమ * మూధధమగమా - పమగరి |

శ . . . . . *

గమా-ధధమగమా-మగరి-గాగరిస-నిస | నినిస - నిగరిగమ - | పధపప - మా , , ||
 గరిస - గగమగమ - నిధమనీనిస-నిసగగం|

రిగమగం - గరిస - సనిసగరిస - నినిసా, - స | నిధమా, - మగరి | స - నీధామగరి ||
 స - నినిసగగామ (ప)

చ. :: - :: * సా , - నిధనీ - నిధమా

:: - :: * అక్షా :: - ని . . - టి . .

. మేగమప - పమగరి - గమపమగరి . గాగరిసని | సగరి - గమగ - గప | పమ-గగమా, - మ||

కి . . . . . ని . . . . . వే . . . . . ది . . . . . -కృ. | . . . . . నీ, - . ||

గమపమ - గరిసని *.

. . . . . * (అన్ని)

1. మా , , , గారీ - గారీసా , - సా

నీసా , , నీనీసా , , నీగారీ

సాగారీనీ (అన్ని)

| గా, మా, - థా ! థా మా గారీ ||

2. నిష్ఠనిస్థని - సగగమ - సమమగరిస - గాగరి |

రిస - గగమగామ - నిస్థనిస్థని - పమాపగరి | గమానిధప - నీ | నిధమ-మాగరిస||

సానిష్ఠా - పనిస్థి (అన్ని)

3. ససపమగరి - సమగరి - గగమమపమ- ధపమప

గపమగరి - పమగరి - సారిస్థని - గగమసగగ | మ - నిధమ- నిస్థ-ని | సానిధమమాగ||

రి - నిధమగరిసన్ని (అన్ని)

4. పథధమగ - గమపగరిస - మగరినిస - నిగరిస - ।

నిసనినిమృథ - నినిసగరిస - మగరి - పమగ - నిధ - । మ-గమనినిస-నిగ । రి-నిరిసనిధమ-ని ।
ధమప - గరిసరిని (అన్ని)

5. నినిధమగగ - మధధమగరి - గగమమపమ - గమ ।

గగరిస - గరిసరి - నిసనినిధమ - నినిస - నిగరి । గగమ-గపమ-ధప । మగరిని-సగగము॥
పమాగరిస - నిథామగమ - నిసీసనిస - గగ ।

, మగరిగగమసా - రిససని - సీనిధమగగ । , మగరిససాస । నిధ - మసీధమగ॥
మగాగరి - సరిని (అన్ని)

కిరిశాశరాగము.

, ఆరోహణము:—స రి గ మ ని ధ ని సా.

, అవరోహణము:—స ని ధ మ గ మ ప మ గ రి స ని ప ని సా.

ఇది వక్రసంపూర్ణ రాగము. ఇది ఖరహారప్రియజన్యమనియే తోచుచున్నది. 20-వ
మేళకర్తయగు నత్తతైరవిజన్యమని కొన్ని గ్రంథములలో కాన్పట్టుచున్నది. కాని ఔరవిలక్షణ
ములలో రావలసినశుద్ధధైవతము ఈ రాగములలో లేదు. సామాన్యముగా వక్రసంపూర్ణ రాగములకు
గ్రహస్వరమూర్చ్ఛనలు ఒక టేరకముగ నేవచ్చును. ని ని స, స గ రి గ మా, నీ ని స ని ధ మా
గ రి స ని గా రి స, గ మ ని నీ సా గ రి గా మ గ రి గీ రి గా ని ధ మ మా గ రి
స ని ప ని నీ సా, మొదలగు ప్రయోగములు చెవులకింపై నవి. వక్రసంపూర్ణ రాగముల పరము
• లన్నిటిలోను మూర్చ్ఛనాస్వరములే నిండియుండును. కొన్ని సమయములలో 'ప ధ మ గ రి స'
అను నిట్టి చోట్ల ధైవతము కొంచెము శుద్ధముగ నే పలుకును.

16. రాగము - కీరవాణి - ఆదితాళము.

- ప. చలమేలుఁ జేసేవు సామి చాల నమ్మియున్న నాపై.
 అ. పలుమూరు నిన్నే కోరిననాతో పలుకవడేమి శ్రీ వెంకటేశ.
 చ. మరునిబాధ కోర్వగలేర.

ప. పామా - గమగ గ రి , - పనిస రి | గరిసన్ది- ధ ధ ప | ధనిస - నిసరిగమ్మ ||
 చాలా - మెఎఎలా , - జెఎఎ | నెఎఎ- వుడడ | సలల - మిల్లల్లల్ల ||
 పమగరి - గమపధ - పమధప - నిధపా | ధనిసేసీ - ధపమ | పధపమ - గరిమగ ||
 చలలల - లలలల - చలలల . మిల్లళళ | యుడడడ-న్నలల | నలలల - పయిల్లల్ల || (చల)
 అ. పమగ - రీగమా - రిగమ - నిసరిగమ | పమగ - రిగమపధ | పమపధ - నినిసా ||
 పలల - లూడమా-రుడడ-నిశ్చన్నెఎ | కొబి- రిల్లమల | నలలల - తొబి ||
 సనిసరి - గరిసేని - నిసేసని - ధనిధప | పమపధ - నీధప | మపమ - గరిగమా ||
 పలులుడ-ళలలల - వలలల-దెఎమి | శ్రీల్లల్ల - వెంకల | టెఎఎ - శలలల ||

పముగరిస - నిసరిగమగారిస - సని	సరిగ - రిగమపమ	గరిగమ - పధపా	
పధనిధప - ధనిసా - సనిసరిగరి	గమగరి - సనిధప	నిధపమ - గరిగమ	
పాప - పమగరి - గమగరి - సనిధప	నీ - ధనిసని	సరిగ - రిగమపధ	
మా - రుడడడ - నిగి ఇగి - బఅఅ	ధా - కొబబర్వ	గరిగ - రెఎఎర	
పా - మా - గా - రీ - సా - నీ	పా - గా - రీ	గామా - పాధ	
2. పమ - ధపామగరి - సనిసని	ధనిసని - సరిగ	రిగమ - రిగమపధ	(మా)
రి, పధప - మపమగరి - గమపమాగరిస	నిసరిగ - రిగమ	గరిగమ-పా	
• పధపనిధపా - ధనిసా - నిసరి	సరిసా - రిసని	ధపమా - గరిగమ	(మా)
4. నీ - సని - ధపమగరిస - నిధ	నీ - సని	రిస - గరి - గమపధ	
నిధపధని - ధనిసనిసా - రిగరి	గమగరిసాని - ధ	పమగరి - గమపధ	(మా)

కీరవాణిరాగము.

ఇది 21-వ మేళకర్త సంపూర్ణగమకంపితరాగము. అన్యస్వరములు లేవు

రి గ మ గా రి స ని రి గ మ ప ధ నీ సా, సా రి స ని ధ ప మ గా రి స అను
ప్రయోగములు రాగకళనువివరముగఁ దెలుపఁదగినవి.

17 రాగము - శుద్ధవేళాపలి - ఖండజాతి త్రిపుటతాళము.

- ప. విరిణోణి నీపై చాలమద్దులై పలచియున్నదిరా యీ వేళ
అ. గరిమ మిరియున్నదిరా, సరసా, శ్రీకృష్ణ రాజేంద్ర, నాసామీ.
చ. శరదందువదన.

- ప. పారీమా - గరిగరిసా - సన్నిధినిపా,, నిస్థారిగరిమప | ని స రి సానిధని ||
వి రి బో - . . . . ణీ - ని . . . . పై | చ ఆ . ల . . మ | రు . . లయ . ఇ ||
పమగరి - రిమగరిసరిమప - ని స రి - మగరిసా | ని ధ నిపా,మ | గరిసా, స రి మ ||
వ . . . - ల . . . చి . . . - యున్నతి - . . . . | దిరా . . . . | ఇ . . . వె ఎ శ ||
అ. గారీమా, గరిగరిన్నిధనిపనిసరీ మ | గరిసరిమపపమ | మపానిసా; ||
గరి మా,మి . . . రి . . యు . న్న | ది . . . . . | . రా . . ; ||

- నిరిస సరిమమగగరిసనిధ నిపా గరి | పానిధనిపామ   1 గరిపా, సరిమ ||
- సరస... శ్రీ ఖకృడుష్టాతర.. జెవంద్రు | నా... సతమి ||
- పాధమగరి-సనిధనిపనిసరిమపాధ | నిపమగరిపా, ||
- మగరిమామ-పధమపాప-నిసరిసగరిమా | గరిగారి సే ధ ని   . ||
- చ. థానీ పా,, పమగరి - సరి మ పా,, | పనిపా - సేనిధని ||
- శారాడిం ,దు... - వదాతనా... | ..... ||
1. పా, - మా, - గా,రి, పా,రి - నీ, | థా, నీ, గా   . || శారా ||
2. ప ధ ని మా ప - రి మా గ రి స - ని ధ ని పా ని స రి | ||
- మ ప ని సే ని సే ధ ని | పగమపమగరిమ || శారా ||
3. పమగరి-సరిమ ప- ధనిపమ - పనిసరిపగ | నిధనిపమగరిమ || శారా ||
4. పాపపగరిప | పగరిపనిధని | పా, రిప గరిప || శారా ||

5. పథనిపథమప-గమరిమ - రిగసరి-నిధనిపని | సరిమగరిచరిమ | పమచనిసా , ||
 పా ని స రి - మాచనిస-రిమచని-సారిమప | నిసగరిపనిమని | సానీ స రి , ||
 రి మగరిగ - స గరిసారి-పనిసగరి- స రి స | నిధనిపగరిసని | ధనిపనిధనిపమ || శారా ||

రాగము - శుద్ధవేళాపలి.

ఆరోహణము:—స రి మ ప ని ధ నీ సా.

అవరోహణము:—సీ ని ధ ని ప మ రి గ రి స.

ఇది 22-వ మేళకర్తయగు ఖరహరప్రియ జన్యమని తెలియనగును. ఇది కాపివంటి
 రాగమని కొందఱిమతము. కాని కాపియందుండు దేశీయప్రయోగము లిందులోలేవు. దీనిని
 శుద్ధముగను వక్రముగనే పాడవలసినది. ఇది యపూర్వరాగమయినందుచేత ఈవర్ణమునందు
 రాగమూర్చ్ఛన సంపూర్ణముగ కానవచ్చును. కైశికినిపాదమును చతుశ్చక్రి ధైవతమును
 సాధారణగాంధారమును రాగకళ స్వరములు.

18. రాగము - కాంభోజి - ఆదితాళము.

ప. త్తరుణి నిన్నుఁ బాసి తాళలేదుర.

అ. ధరలో వెలసిన శ్రీత్యాగేశ! జగదీశ!

చ. సరసకు రార.

ప. పాఠా సా - రినిధప - ధసరిగ - మమ | గగ - రీస - మగ | రిగస - సనీధప ||
తారూణి - - - - - ని . . . . . | ను . . . . . బ . | . . . . . ని . ||

ధసరి - పమగ - సరిగమపధ - మగ పధ | రిసానిధప - ధ ప | , మగరి - రిసాని ||
చ. . . . . శ . . . . . తె . . | . . . . . దు | , ... ర . . ||

అ. నినిధధపమ - పనిధ - పాధమా - గమ | పధని - పనిధ - మగ | పప - ధధసా - రిగ ||
ధ . . . . . ర . . . . . లో . . | . . . . . వె . . . . . ల . | సి . . . . . శ్రీ . . . ||
మమగ - సరిగ - ధసరి - పధస-మగపధ | సరిగ - సానిధప | నిధప - మగరిసని ||
త్య . . . . . శ . . . . . జ | గ . . . . . దీ . . | శ . . . . . ||

నిష్కథపాస - పద్ధపరీరి - ధర్మిరి

సరిగపాస - రిమగపా - రిపమగస -

మగరి - పాస - నినిధపాధ - మపగా

రిగప - రిగ - సరిగపా - నిధపధ

చ. సాపా - ని నిథా - మపధధ - నినిధప -

సారా - స . . . . .

1. సా, - నీ, - థా, - పా, - మాగా

2. సనిధపా - నిధపమగరి - ధపమగరి -

3. నిధపమా, - పధపమాప - మగమప -

4. థా, - , నిప - ధనినిధ - మాపధ -

ధపమ - నిధప - సనిధ - మగపాధ - సరి

| ధసధర్మిర - ధగ

| రిమగమా - పమగ

| మపధనినిధ - పని

| రిసాసేపా, - స

| మపనిధ - పధమా

| కు . . . . .

| రీ, - సా, - రి

| రిసని - పాధపరి

| మపధ - మాపనిధ -

| పా, - మప

| గసానిధపా - మ

| , గరిగ - సరినిధ

| సమగమ - పా, -

| ధపధ - మగపధస

| ధపమగ - రిసాని

| ప - గామా - పాధ

| . - రా . . .

| , - గామా - పాధ

| గ - సరిగమ - పాధ

| మపసేనిధ - సరిగ

| ధ-మాప-మగమప

| గరిస - రిగమపధ

5. సా " - " సీనిధప - మగరిస - రిగ | సా " - " - సని | ధపధ - మగపాధ ||
 రిగమపా - మగమపధా - గమపధని - | పధనినిధ - మ.పని | ధ - పధపా " - ధ ||
 పమగమా - పమపధాధ - పసీనినిధ - | పధస - గపధస - రి | గమపధ - సానిధ ||
 సరీసనిధ - రిసనిధ - గరీసనిధ - | పధసరిగా - గప | ధసరి - రిగమపధ ||

రాగము - కాంభోజి.

ఆరోహణము:—స రి గ మ ప ధ సా.

అవరోహణము:—స ని ధ ప మ గ రి స.

ఇది 28-వ మేళకర్తయగు హరికాంభోజి జన్యము. ఇందులో కాకలినిపాద ముపయోగింపకయే రాగమూర్చునలు ఇంపుగ వెలువడునట్లుపాడవచ్చును. సీనిపధస అనుచోట కాకలినిపాదముపలుకుచున్నదని సామాన్యముగ వాడుకలోనున్నప్పటికిని, ఇక్కడినిపాదము పడజ్జములో ఒక శ్రుతిత్వస్థితికలిగిన స్వరమేగాని మఱియేదియుఁగాదు. ఇదిగాక రిమగసా, రిపమగసా, ధసరిమాగపధసా, పధనిధమగపధ, పమగాగరిసనిధపధస, అను ప్రయోగములు కొన్నిచోట్ల

తానవచ్చుచున్నవి పాడవ సంపూర్ణ రాగమైనను, ఒకస్వరమువర్జించి, మగసా, సరిమా, అనునిట్టి బొడవప్రయోగములు చెవులకింపుగనుండును. సామాన్యముగా వర్ణములన్నిటియందును రాగ కళచక్కగ వెలుపడును.

19. రాగము - కాంభోజి - రుంపతాళము.

- ప. కమలాక్షి నిన్నే కోరి యున్నది, కరుణింప మంచి సమయము సామి.
అ. విమలాత్మడైన ముమ్మక్షీశ్వర సదా భక్తుడైన ముత్తురామలింగచంద్ర భూపతి.
చ. నీకే తగురా నీరజాక్షణ్ణామ్మ.

ప. మాగా - సా, ని - పాథా - సా, , - పా, ధపాథా - థా, సరిసా - సా, రిగారి .
'క, మ - లా అ. - ఆ ఆ - షీ . . . - నీ ఇ ఈ ఈ . - న్నే ఎ . . . - ణో, ఒటటు .

రి - గమాగా | రి గ మగారి - గసరిగ ||

రి ఇ ఈ ఈ | యుండడడన్మ - అలలది ||

పథసారిగారి - రీ, గమామా - గా, మపా - మపథా, ని - పామప ధసథ ప | మధపమ |
కమరుడడొడ - ణీ, ఇతం ప - మ, ౦ ౦ - చి ఇత, ఇ - పా అమ అలలతి | యలలతిము |

ప మ - మ గ రి స రి గ ||

ఉ ఉ - స అ అ అమి || కమలాక్షి ||

అ. థాపా - , , పమ - కూ పా - ప మ మ గ - మాపా - థాథా - , , నీ | పథసా |
వీకూ - , , లతి - ఆ త్తూ - డ ఇ ఇ ఇ - నా ము - మ్మక్కి - , , శ్వా | ర ఆతి |

థా పా - సా , , ... ||

సా దా - థా , , ||

శ్రీ , - మగగరి - సా గ రి - రి స నీ - రి సే సేనిథా-నినిథాపా | మపథసే | ధపమగ-రిసరి||
క్రూ , - డ ఇఇఇ - నాముడ - ఊడత్తూ-రఅలతిమా-లిఇతంగ | చ ౦ ౦ ౦ | ద్ర అభుడ-ఉపతి||

గాగమగరి - రీరిగరిస - రీరి స ని ధ పథపా , - ధపసథ | రిసగరి | మగ-పమగరిసరి||

గాగమగరి - గమపా - ధపమా-మనిధమ - పథసానిధపా-ధరి | సానిధ | నిపమగా-సరిగ ||

{ మాగా
కామూ }

ఎత్తుగడ (వల్లవి.)

చ. నీ , , , థా - , పమప - మగమూ - పా , , , - థా-మూ , , , పా ।
నీ , , , కే - , ఎఎఎ - ఎ త గూ - రా , , , - నీ - రా , , , జా ।
సే నీ ధ - ప మ ప ధ
క్ష ఆ ల - కొ బ ట మ్మ
॥ ॥

1. నీ , , , థా , , పా , , , మూ - , , గా , , , పా , , , గా , , , మూ - , , పథా ॥
2. థా నిపథ - మపనిథా నిపథ - గమసిథా నిపథ - రిగరిథా నిపథ - ధసపస - థా నిపథ - మపథ ।
3. నిధ నిపథ - మపథ - నిధపమగరిసని - సమగరి - గమపథ నిధపమ - పథరిస - నిధ - పనిధ - మపథ ॥
4. పా , ప-ధసరిస - నిసని - ధనిధ - పథప - మధప - మపగమపా - సరి - సమగరి - గమపథ - మగపథ ॥
సరిగరి - గపగరి - రిగరిసనిధపథ - రిసనిధప - రిసనిధ - మని - నిధ - మని - థాప - రిగమపథ ॥

{ నీ , , ,
నీ , , , }

20. రాగము - దేవమనోహరి - ఆదితాళము.

ప. పలుమీరారు నిన్నే కోరిన నాతో, పలుకవడేమి రా నాసామి.

అ. ఇలలో వెలయు శ్రీ శేషాచలనివాస, శ్రీ వేంకటేశ.

చ. నీసాటి యెవరున్నారు నాసామి.

ప. పామా - రీ , - ససరిరి - మమరిరి | సన్ని ధని - స రి మరి | మవమరీ - సరిమ ||

పాలూ - మా, - రు... - ని . | స్నైఎ... - గొబు . . | రి ననల - తొబు. ||

పమ రి స - రిమపధ - రిమప - థానిసని | ధ ని - పమరీ, - స | నిధనీ, - సరిమా ||

పలలుడ - క . . . . . వ - . . . . . డెవ | మి . . . . . ర . . . . . | సలమి - ఇళ . ||

అ. పవమమప - రి మవ - ని సరిమ - రిపమరి | మ పధ - రి మపధని | స రిమపథాని స ||

ఇ . . . . . ల - లొబ . . . . . వె . . . . . ల . . . . . | యు . . . . . శ్రీ ఇ . . . . . | శై . . . . . పాలల ||

రి రిసస - నిసరిమ - రిమరిసా - నిధని | స రిమరీస - నిధ | నిపామ - రిసరిమ ||

చల . . . . . ని . . . . . ప . . . . . స . . . . . | శ్రీ ఇళవేం - కల | అటే . . . . . శ . . . . . ||

పమరిసా - రినిసరిమా - రిపమరిస

నిధనిపామ - పధనిసాఠి - మఠిసని

చ నీ,, సేనిధని - పమరిసనిధ

నీ,, స. . . స. . . టి.ఎవ

1. నీ ,, పా ,, మారీసా - నీ

2. నిధనిపామ - పమరిసా - రిసనిధని

3. నిధనిప - మరిసమ - రిమరిస - నినిధప

మపధని - సరిమప - ధనిసఠి - మఠిసని

4. సా ,, నిధనిసేనిధ నిపమరి

సేనిధని-పమపమ - రిసనిధ - నిసరిమ

| రిమపథాని - పమ

| సఠిమ - నిసఠి - ధని

| ని సరిమా - మరిమ

| రు.నా - రు. .

| థానీసా,,

| సనిసరిమాఠి

| ధనిస - మరిస - పమ

| ధనిపమ - రిసరిమ

| మా ,, పమ

| రిసరి - మమపధప

| రిసరి - మూఠా||

| సే.నిధని-పమరిమ ||

| పమూ - సరిమపధ||

| న . . . సఅమి||

| రీమాపాధ - నీ ||

| పమ-రిసరిమపధ- ||

| రిస - నిపమరిసరి ||

| మఠిమఠి-సేనిధ - ||

| రిసా - రిమపధని ||

| నిసరిమ - పధనిస ||

సరిమరీతి - - రిమపమామ - సరిమప | ధనినిస-రిమపధ | నిసరిమ - పధనిస ||
 సరిమూ - రిసనిధ - నిసస - రీనిధని | పమామ - రిసరి | మరిమరి-ససనిధ -||

రాగము - ధేవమనోహరి.

ఆరోహణము:—సరిమపధనిస.

అవరోహణము:—సనిధనిపమరిస.

ఇది ఖరహారప్రియ జన్యము. వక్తరాగము, గాంధారవర్జితము. దీని మూర్చ్ఛనాస్యములు గమకముతోనుండును. రీమరీమరీస, దీనిని అనుస్వరము లేకయే వాయించవలెను. ఇది మఃచినయెడల రాగకళ చెడిపోవును.

21. రాగము - కేదారగాఢ - రుంపతాళము.

- ప. విరిబోణి నీపై చాల మమత జెంది యున్నదిర.
 లి. సరసుడ ధర్మపురిని వెలయు శ్రీ చెన్నకేశవ.
 చ. సరసాక్షి నిన్ను రమ్మనెర.

- ప. పామూ - మ గరిమ - పా , , - పా , , - పమపని - ధపమగరిమగ రి | సన్నిధిప . |
 • వీ రి - బొబిడి - ణీ , , - ఈ , , - నిల్లి ఇల్లి - ఇల్లి ఇల్లి ఇ ప ఇ ఇ | ఇల్లి ఇల్లి |
 పన్నిసరి - మగరిమ ||
 చలలల - లలలల ||
 ప మమగరిస - గరి సన్నిధిప - పన్నిసరి - రిమగరి - రి మపనిధిప - మగ . |
 మలమలలల - తలలలలల - జెఎఎం - దిల్లి ఇ - యుడడడడడ - డడ |
 రి సగ రి | సన్నిధిప - పన్నిసరి ||
 డడడడల • | దిల్లి ఇల్లి - రలలల ||

అ. పథనిధపమ - మపమగ - రిమ పా - మగరి స - నిస రిమప - ధని ధపమ |
 సలరలలల - సు డడిడ - డడ డా - అలలల - ధలలలల్లా - అలలలలల

• రిమప ని | స రిసని - సా , ,
 పుడడడడ | డడరిల్లి - నీ , ,

• ప నిసేరీ - మగరీగరీస - ని రీసనిధప - ప రీసా , - ని ధప - పా , మ
 • పెఎఎ - లలలలలల - యుడడడడడ - శ్రీల్లచెక్ - స అల - కే , శ
 • గరి సా | , నిధప - నిసరిమ
 • అలవా | , అలల - అలలల

• పా , ధపమగరి - మా , మపమగరిసా , - గరిసనిధపా , ప | మపనిస | రీ , - రిసరిమ
 • పా , నిధపనిసేరీ , మగరీసేరీసా , - సేనిధపధపా , మ | గరిగరి | సా , - పనిసరిమ

• పామా—
 పీ రి — }

ఎత్తుగడ (పట్టణ)

చ. సాసా - నిధపథ - పా , , - మవనిధ - పమ గ రి - మగరి - గ రిస - నిస
సారా - సతితితి - క్షీ , , - ని ఇతితి - ఇనుడడ - ర తిం - మతితి - తితి
గరి సా
అతి శే
| నిధపమ - రిమప ని
| ఎఎఎ - ర తితితి

1. సా , నీ , థా - పామా - నీ , - థా , - పా - మాగా - రీసా , , రీ
 , , మా , - పా - ని
2. సానిధపమ - పనిధపమగరి - పమగరిసానిసరిమగరిమప | ధనిధప | సనిధప-రిమపని ||
3. పాధపమగరిమపా - మగరిస - రిమపా-సరిమగరిమపానిస | రిసరిమ | పాపని-సరిమప ||
రిమపనిధప - మపసనిధప-పనిసనిధప-గరిసనిధప-పమపని | ధపనిధ | ప-నిధప-రిమపని ||
4. సాకిసనిధ-పనిసా-నిధపమ-పనిసా-నిధపమగరిసా-నిస | సా-నిధ | పనిసా - రిమపని ||

నిశ్చింతమగరిసా - నిశ్చింతమనిసా నిధవనిసా - నిధవమవా - మగరిస - సా - నిశ్చింతమపని॥

సాసా॥ }
సారా॥ }

రాగము - కేదారశాళ.

ఆరోహణము:—సరిమపనిసా.

అవరోహణము:—సనిధవమగరిసా.

ఇది 28.వ మేళకర్తజన్యము.

క్షినిలో సాధారణముగా హరికాంభోజిస్వరములే పలుకును. నిషాద రిషభ గాంధారములు క్షిరముగ పలుకు ప్రయోగములు ఇంపుగ నుండును. గమక కంపితరాగము. గమపనీధవ, రిగారి రిమగరిసనిధవ, పనిసరీ, మపనిసానివమగరీ, మొదలగువరుసలు మనోహరములు.

22. రాగము - సాటవరంజి - అటతాళము.

- ప. సామిని వేగమె రమ్మనవే, సారసాక్షిరొ యీవేళ.
అ. శ్రీమంతుడైన శ్రీకృష్ణసాని భూపాలుని చెన్ను తలచి మరులైతిని.
చ. దయజేసి నన్నెలుకొమ్మనవె నాపై.

ప. , , , , , - మాగా - సా , ని - ధానీ ।

, , , , , - సా ఆ - మీ, ఇ - ఈఈ ।

సనిసా-సా , , - ని సరిగ - మ మ గ మ రి గ రిస । నిసగరి-సనిరిస । ని-సని ధ-ని స ధని॥
నిఇ-ఈఈ, , - పెఎఎ - గ ఆ ఆ ఆ మె ఎ ఎ । రఆఆఆ-ఆఆఆఆ ఆ-ఆఆఆ-మఆఆఆ॥

ప. ధ ధ- ధ నిసరిగ - మ మ గ గ స - గ స - మ గ స ని ధ ।

స. ఆ ఆ - పెఎఎఎ - స ఆ ఆ ఆ ఆ ఆ - ఆ ఆ - ర ఆ ఆ ఆ ఆ ।

నిస రి గ మ - స మ గ - మ ని ధ - నిసని-ధ ని - ప ధనిస । ని ధ నీ , నిధమ
స ఆ ఆ ఆ ఆ - ఆ ఆ ఆ - ట్టి ఇ ఇ - ఇఇఇ-ఇ ఇ - రొబిబి । బి బి , ఇ ఇ ఇ ।

మా, గమగ స రి ||
 టే, విఎవ శ అ ||

అ: నిస ని - ధనిస రి గ - పాసని నిసనిధ - మ గమ ని ।
 అలల - అలలలల - శ్రీ ఇఇమంం - తు డ డ డ ।
 ని ధమ: ధ మ మ గ స-హూ గమ రిస ని-ధ నిసరి గ(పా, రి గ మ నీ । ధాని-పధనిసని॥
 డ ఇ ఇ-స అ అ అ - శ్రీ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ -కొఒఒటల(పా, మి ఇ ఇ భూ । డొడ-పలలలల॥

ధ ధ ని ని - పా , , - స ని ధ ని - సరిసా - రి గ మ ।
 లు డ డ డ - నీ , , - చె ఎ ఎ - ఎఎఎ - న్ను డ డ ।

మ గ-సరి రిసనిధ-నిస రి-నిస ధ ని-పధ ని ధ మ । గమ ని నిధ ని-ప ధ । నిసాని-ధమ గమ॥
 డ డ డ డ డ డ డ-లలలలల - చి ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ । మల రు డ డ డ - ల ఇ । ఇ-ఈఇ-ఇ ఇ తి ఇ॥

మ గ స - స నిసరిగ * మా గ సరిస - ని రిసాని ధ ।
 ఇ ఇ ఇ - ని ఇఇఇఇ * స మ్మికల - చెలి నీ వని ।
 నిసనిధని - పానిధాని - సానిధనిసరి గ । సమా గమ - రి గ స । నిధా - ధమ గమా ॥
 నినుసమ్మితి- సమ్మిమ్మ - నిమళమ్మ గచని । మత్తమ్మ - డెలుసు । క ర - మ్మిపుడుపా ॥

గ స-ని స రి గ మా - మ మ గ సా స -ని నిధ మ గ స ।
 మ్మ-స-ను-య-ము-ర-మా - త-న-య-డే-య-వి-రి-శ-ర-ము-లు ।
 రి గ మ గా మ-ని ద ని పా ధ -ని-స-రి-క-మ-గ-సే-ని । సే రి ని సా-ని-ధ-ని । సా , - స-ని-ధ-ను ॥
 ఖ-ర-ము గ క-రి-య-చ-ు-నా-య-ర-ము-న-త-రి-య । మ-గ-ను-నా-తి-చ-న । గా - మి-గు-ల-నా ॥

• • • , మ గ స-ని - స రి గ - } మ గా - సా , ని-॥ }
 • • • , చ్చి-తి-న ని - తె-లి-పి - } సా-తి - మి , ఇ-॥ }

ఎత్తుగడ (చల్లవి)

చ. , , , , , , , , , థా ని - థా , , - నిధ నిస ।
 , , , , , , , , , దాయ-జే , , - నీ ఇ-ఇ-ఇ ।
 ని-ని-ధ-ధ-మా , మ గ మ-ని నిధ-మ - గ మ గ స-ని । స రి-న-మ-గ మ ని ధ । ని-ప-ధ-ని-సా , స ॥
 న-అ-అ-అ-అ , న్నె ఎ-ఎ-ఎ-ఎ-ఎ - లు డ-డ-డ-డ-డ గొ-బ-బ-బ-బ-అ-అ-అ-అ , స ॥

నిధమగ స - రిగ ము
అలిఅలి ప - ఇ ఇ ఇ

1. మా , , , మా - గాసా - , , , ని - థా - ని ।

మక , , , నా - నాకె - , , , ని - థాసు ।

సా , , , సా - నిథా - నీసా - , , , థా । నీసా - రీసా - , , , థా - మాగా =

దెం , , , చీ - నామా - రామిం - , , , పూటా - డీమం , , , పీ - నామా =

సా రీ - గామా - } , థాని థా
యామీ - పూడూ - } , దాయకే

2. నినిధ ధమగ - సమగసానిధనిసరిసా , , ।

చలుపగుణము - వడలియెల్లగులువలరే , , ।

నిధనిసాని - సరిసమాగ - మనిధనిపధనిస । నిరీసనిధనిస । నీధని - పధని
డలపవిల్లు - డుతనయల్లుడను నెపమువలన । విభా కరుని - వలె । వేడిమి - గుణము॥

ధమాగ - సరిగ మ - } , థాని థా
సుచేకొ - నెనిపుడు - } , దాయకే

3. పనిధమగస - ని ధమగస - ధమగస - మ గసని ధ ।
 ఖరమతియగు - మరునియడ - నెరిగియ - లరుసరణి ।
 నిసరి - సమగ-మనిధని - స నిధని-ప ధ నిసరి గే । మగచురి గస - నిరి । స ని ధ - నిస నిధమ ॥
 నెనసి-చిరుక-రువలివి-రహులిడు-ములుపడదన | సరపడియగు - నన । లువలె - చిరచిరవి ॥
- నిధ మ గ స - రిగ మ - } , థానిథా
 సరతోడగె - నిపుడు - } , దాయతే
4. స మ్మ గ సని స రి సా - , సా రి స ని ధ ని స ।
 చొక్కపు పరువము బల్ - , , చక్కదనముమ రి ।
 నీ , ధనిపధ ని - సరి గసాస - రిగమగామ । రిగమ రి- స నిధని! సరిసమమా , ।
 యొ, క్కు-వగుచను - ర తనుపిక్క-టిలిన మక్క । టిగమన-సుగలవి । భునియెడబా , ॥
 మ గ మ రిగస - ని ని ధ మ గస - మ గ మ ధ ని స - రి గే!
 నీ యెటుల మన - సు నిలుపుదును - ని ము స ము నొక -యగు!

మరీగసరి - నిసారీసని - ధనిసనీధమగ | సా, రిగమధని | సమగసా - నిధమ ||

ముగాను దలపుకొంచునలసితిని తాళనిక | తా, మసముసలు | పక సునా - మనవి ||

గపా - ని స రి గ మ } , ధా ని థా ||

నితె - ల్లి చెలువుని } , దా య జే ||

రాగము - నాటకురంజి.

ఆరోహణము:—స రి గ మ ని ధ ని ప ధ ని సా.

అవరోహణము:—స ని ధ మ గ స.

ఇది 2రి-వ మేళజన్యము. దీనియందు సామాన్యముగా ఆరోహణ అవరోహణములు శ్రుద్ధముగనే పాడుటవలన రాగచ్ఛాయ తాగుగవిశదపడును. అయినను, రిషభము కొంచము వక్రముగను, అవరోహణమున పంచమము కొంచెమువక్రముగను, అవరోహణము ముగియునప్పుడు గవవగరిస అని ప్రయోగించుటచేతను రాగమునకు అందమిచ్చును. ఆరోహణము:— సరిగమని, పనిధనిసా; అవరోహణము:—సానిధ (ప) మగస. ఈరాగము వాస్తవమున వక్ర రాగము. ఈవర్ణములలో శ్రుద్ధప్రయోగములు ఇంద్రపై నవి అనేకములున్నవి.

అ. సా - నిధపనిసేతి * సానిధని - నిధపథ - మ.పథ
 రా - . . . . . * సో . . గ - సు . . . . . ల .
 మగ రిగరిస - నిసరిమా - మగరి - సేనీనిధప
 . . . . . డి . . . . . పణి . . . . .
 పనిధని - సా , * నిధమనినిస - నిసేరిని - సేతి
 . . . . . యా , * జ్జ . . . . . డ . . . . .
 ప మూగేరిసే - నినిగేరిగ - సేరిని - సేనిధనిధప .
 . రా . . . . . శ్రి . . . . . వె . . . . .
 సనిధపా - నిసరి * మగరిగరిస - నినిగరిసరి
 . . . . . లా . . . . . *
 నిసనినిధప - నిసరిమమగ - రిమపని - నిధపథ
 మమగరి - నిన్నిధప-మపానినిస - నిసేరిమ
 |
 |
సేనిధపాథ-పమ	గరిగ - సరిమప	
. . . . . డా . . . ల .	. . . . . డ . . .	
మగరి - మకసేసానిధప - పామగేరి		
ణ . . . . . గో . . . . . పా		
మపమగరిగరిస-	రిరిమమపా, - ప	

, గతిగ - గతిపతి - సతినిధిమ - పథమగరిప
గరిసా, - నిసరి (మ)

చ ; - ; * నిధనీ - నిధనిధ పా , -

; ; - ; * చి . . . - స్న . . . , -

మపమని - ధనిపథ - మపథపమా - మగరిగసా
స . . . . . డా - . . . . డి

మగరిగ - సరిమప *

. . . . . * (చి)

! మా , , , గారీసానీ - ధాపాపూ
పా , , , నిధానిసారి - మాగారి
సారి - మాపా (చి) •

! రిమపని - ధనిసా , - నిధనిపా, మ॥

|

|

| పనిధ-నిసరి - పప | రీపమ-పా, - ప॥
| గ . . . ని . . . . | . . . - తో, . . ॥

|

| గారీసా-పా | మాగా - రీగా॥

2 నిసరిపమా - మగరిగరిస - నినిగరిసరి - నీ
నిధప - నిధనిసరి - మగరి - పమగరి - నిధనిపధ | మపనిసరి - సనీ | నిధప-పమామగ||

రి : గరిసరిమప (చి)

3. పధమప - మగరి - గరిస - మగరిగ - సరి - నిసనిని
ధప - నిసరిపమగ - రిమచనిధప - పనిధనిస - ని
గరిసని - సరిమప (చి) | గరిసరి - నిసనిని | ధప-మపమమగరి||

4. మగరిగరిస - నినిసా, - నిసనిధనిధప - మమ
పా, - నిధనిసరి - నిసారిమగ - రిపాపనిధ
గరిసపాప - నీనిధప - నీధనిస, నిసరిమ
గరిస-గరిసరి-నిసనినిధప - మపమమగరి
సనీస - రిమమప (చి) | పమాగ - రిగసరి | నిసరిమమా,, - ||

గరిస-గరిసరి - నిధప-పామగరి ||

వారాయణగౌళ రాగము.

“శ్రోహాణము:—సరిమపధనిసే.

అవరోహాణము:—సనిధనిపమరిస.

ఇది 2౨-వ మేళము హరికాంభోజిలోజన్యము. దీనికిని కేదారగౌళకునుండు భేదము అనుభవముమీద తెలిసికొనుటయేగాక, దీనియందలి పనిధనిసా అను ప్రయోగమున్న గమనించి చూడవలెను. శుద్ధస్వరములతో సంఘారము చేయుటయే ఈరాగకళను బాగుగ శోభింపఁ జేయును

అవరోహాణములో గాంధారము వక్రము. దీనిని గమనింప వలెను.

ఈవర్ణములో కొన్ని జీవస్వరములున్నవి; వానిని గమనింపవలెను. దీనినినేర్పు విద్వాంసులకు రాగమునేర్పు సమయముననే మఱికొన్ని విశేషములు స్ఫురింపఁగలవు.

అ. ధపవమ గగరిస - , ధాధాపా , - మధప |
 ఇఇ ఇఇ ఇర అతి - , సాదాయూ , - డ ఇ ఇ |
 ధసేసేనిధ నిధ ప - ధధమపామ - పధపపమగ | మ ప మ గ రి-గరిస | రిమ గ-మపమ - పధ ||
 ఇఇ ఇఇ ఇ నల అ - శ్రీ ఇ ఇ ఈ ఇ - వెఎఎఎం | క అ అ అ అ - టెఎఎ | శ్వలల-లలల - రల ||

ప - మ ప ధపా , - ప ధసపా నిసే కి గసాకి |
 అ - అలల అ , - నలల అలలమల అల |

రిమ గ రీ-గరిస - రిరిససాసేసే ని ధ ధ ప మ | ప ధసే నీ ధ- ప నిధపామ-ధప మ ప ||
 అలల అ - న్యుడడ- లలలలల-మలలలలల | టలలలల - టెఎ ఎ ఏఎ-ల్లలలల ||

ప మ గ - రిమ గ రిస - } పాధధాస - పాధసాని
 వి ఇ ఇ - నిఇ ఇ ఇ ఇ - }

సరిగస - రీరి - రిమగా - రిగరిగరిస - | ససరిసారి - మమ | పమూగ - రిమగరి ||

సరిమను.పా, , - ధధవవమగ-రిమగసరిమ |

పధసేపాధసేని - సేరిగేరిగ - వరిగేసా, | ధపా - ధవమపధ | రిసానిధప-ధప

మాగరి - గరిస || (పదరే)

ఎత్తుగడ (పల్లవి.)

చ., , , , , , , - పాపా - పమగా - రిమ గస |

, , , , , , , - పాణా - తిల్లి ఈ - ఇ ఇ ఇ ఇ |

రిప మపా, , - మ పధపాధ - మ పధసేధప | మధ పపామ - గమ | పప మ గ-రి మ గ రి ||
నీఇఇ ఈ , , - న్నెఎవేవ - సలలలలలల | మ్మి ఇ ఈ ఇ -యడ | డ- డడడ -న్నలలల ||

రి గ రిసా - రి మ మ - } పణలి ||
దిఇఇ ఈ - రలల - }

1. పా , , , , పా-మాగా, , మా-పామా |

గారి , , , రి-మాగా-రిసా , , పా | థాసా , , , రి

గాసా - రిమా - (పణలి)

| మాగా - , , రి ||

- 2 పానిధప - మపధపా , - ధమధప - పామగరి ।
 రిమగరీ - గరిస - రిమగమా - పధపమపధసే । రిసే - సేనిధ - నిధా । ధపమ - పధసేపా॥
 మగరీ , - సరిమ (వణతి)
3. పధపమమగ - మపమమగరి - రిమగరిసరిస ।
 రిమగమపమ - పధప - ధసేనినిధప - ధపమపధ । పరిమేమగేరి - సేరి । గగేరినిధరిసే , ॥
 నిధపమగస - రిమ । (వణతి)
4. సరిపమాగ - రిమగా , రి - సరిగసరిసా , ।
 సపా - ధసనిసారి - మగసరి-రిగమాగస । రిమపధపా - మగ । రిసరిమపా , , ॥
 మపధసానిసేరిమోగరీ గేరిసే - ధరిస
 నిధ - పనిధధపమ - పధసేరిరి - మపధసాస । నిధప - మపధపా । మగరి-సరిగపా ॥
 సేనినిధ , - ధపమ । (వణతి)

రీ గ రిసా , :- ని సనిగరి స రి స - ని స నిధ | ధనిధధపమ - ధా | ధ - ధ నిస రి-నిసా ||
 మీ ఇతి ఈ , - బొబిబిబిబిబి - ధలలల | నలలలలల - జే | ఎ - ని ఇ ఇ ఇ - ఇనా ||

స - మగమ- రి సనిస - రిగచుపా - రీ , గమప |
 అ - రొబిబి - బిబిబి - ఎఎఎ వ - మో , బిబి |

రిగమపధమా , - ధపమగమ - రిగారి - స రి స | నిసధపమధా-ధ | నిసరీ - , గనుప ||
 నెఎఎ ఎనెవ , - ట్లులలలలల - చెనవ - ల్పుడే | ఉదుడేనం - 0 | 000 - , మలల ||
 అ. ధపమమగ గరిస - థానిధపా - , , - పమపధ |

అలలలలలలలల - జా వలరా - , , - లి ఇ ఇ ఇ |

నిధపమ - గమరీ - గమప - రిపమగమ-రిగరిస | నిసరిసారి - గమ | పమా - ధపమగమ ||
 ఇ ఇ ఇ ఇ - రొబిబి - బిబి - వి ఇ ఇ ఇ ఇ - నలలల | పెఎఎవ - శ్రీ ఇ | ఇ - ఈ - ఇ ఇ ఇ ఇ ||

రిసామ - ధనిసా - నిస రీరీరీ - రీగమగమ |
 శెనప - అలల - చలలలేఎ - ఎఎఎ వ 0 |

రిగ్ రిస - నిసనిగ్ రిస - నిసేధనిధప - ధమధేని | సేరినిసాస - పా | రి, గమప - నీధ ||
 దుండూడ-పయిల్లిఇల్లి-నలలలలల - శ్రీ ఇల్లి ఇ | వెఎవంక - తు | వ, శ్వలల - రుడ ||

ధవమ - మగగరిస - } రిగమపామగవ - రిగరి
 నిల్లి ఇ - కిల్లి ఇల్లి ఇ - }

సా.స - ధనిసరిసనీ, నిస - ధనిధపావమ | ధాధ - నీస - ధని | సారి - నిసరిగప ||
 మగమ - రిగపా, ధవమగామ - రివమపా - మ |

థానిసేరిసామ - రిగ్ రిస - నీసేధనిధప | రిగమపామ - రి | రి - రి - రిసేధప ||
 మగమ - రిగారిస - (ఎవ)

ఎత్తుగడ (పల్లవి.)

చ. , , , , , - పా - పా - నిధధ పమ , , |
 , , , , , - పాలూ - మలలలల , , |
 గాగప - రిగమపా - రిగమపమగమ - రిగరి | సా, నిసరిగా | మరిగమపా-పధ ||
 కూడ- నేఎ వ - పల్లి లచి ఇ ఇ - సలల | రా, లలలడే | ఎఎమి ఇళ-ఇల్లి ||

మపమగమ - రిగమ } పలు ||
 నెతుడు - నెను

1. పా, మా, గా, మా - రీ, - గా రీ ।
 సా, - , థా - నీ సా - రీ సా - నీ, , సా - థా పా । పూ థా - , , నీ ,
 సారీ - గా మా - (పలు) ,
2. పా థమపమ - గామరీగరిస - రిగమపాప ।
 నిర్భరీగామ్య - రిగరీనీసపథప - థాధనిసే । ససా - రిగమపమ । ధనిసరి - సానీ
 ధపమ - గమరిగమ - (పలు) ,
3. నీధధపమ - గపమ - గమరిగమ - యగ - మరిగరి ।
 స - నిరిని - సధనిధరి = సరిని - సరిగమప - రిపమ । ధనిసే - రిగమరిగ - రి - సేరినిసధ - పధ
 మ - పమ - గమరిగమ - (పలు) -

రీ , గామ - రిగమపాథ - మపమగమరిగర్ | సా , రినిసధ | నిధవమ - ధనిసరి ||
 సరినిసాస - రిగమపాటి - మథా - నిసధనిధ |
 పామ - థానిస - రిగమగంప - రిగంరిసా | నిధవమా - ధని | సరిసాసపా - ని ||
 ధవమ - గమరిగమ - (వలు)

26. రాగము - శహానా - ఆదితాళము.

ప. కరుణింప నిది మంచి తరుణము సామి.

అ. పరుల వేడలేను, నాపాలి శ్రీ వేణుగోపాలదేవ !

చ. కృపజ్ఞాడు మీవేళ,

ప. పామా - గాగా - రిగరిసా ; | నిసరిగరిస - నిస | ధవమ - ధధనిసరి ||
 కారూ - ణీ ఈ - ఈళంపా ; | ఇళుళుదిళు - ఇళు | మతిం - చిళుళుళు ||
 పమగమ - రిగరి సా రి గమ- పమధధ | నిని స పా , - - రిగ | మ-పధప ప -మగరి||
 తలలతి - అలలరూడడడ - డడణల | అలలమా , - - సతి | అ -అలలతి -మిళు||

అ. ధనిధధప - పధపపమ - ధపమ - గమరి
పలలరుడ - లలలలల - వెఎ - డలల
| గమప - నిసరి - గమ పమ - ధధనిసా ||
| తెఎ - నుడడ-డడ| డడ - డడడడనా ||

ధనిసేరీ - ని సేరీ - గామే - రీ గరీసే
పలలలీ - శ్రీ ఇఇ - వే ఎ - ణుడడడ
| రీ సీసేథా - నిధ | ప-ధపపమ - గమరి ||
| గొటపట - లల | అ-డెఎఎ-వలల ||

పా, - పమగమా, - రిగమ - పమగమ -
పాధనిసే - నిసేరీ - గమరీ - గరీసేని
| రీ, - గరిసనిస | రిగమప - ధనిసా ||
| సీరీనిసాసే - పధ | మ పా - నిసరిగమ ||

చె. ధాధా ; - నీ ; - నిసేథా - నిధ
ధాపా ; - జూ ; - డడడడ - డుడ
| పా ; - మా ; - థాపామా | మ గమ-రిగమపమ ||
| మి ; - ఇఇ | ఇవెఎ - శలలలలల ||

1. పా ; - మా ; - థాపామా
| గా - మా - రీ ; | గామా - పామా ||

2. ధాపమ - గమరీ - గమప - నిసరిగమ
| పామగామ - రీ | గరిస - రిగమపమ || .

3. పథచుపగమ - రిగమ - కమగమ - రిగరి - సరినిసధ - నిసరి | గమ - సరిగమపథ || .
 పమధగస - రిసరి - నిసరిగమ - రిగరి - సరినిరి - సధ - నిస | ధనిధ - పథపవమ ||
4. నిసరిస - నిరిస - నిసని - ధానిధప | పా , - రీ , - గమ | పమగమ - రిగరిస ||
 రిగమపాప - మపమధాధ - పథనిధ | పథమ - పగమ - రిగ | రిస - రీగమపా . ||
 పమగమరి - ధపమగమ - రిగమప | నిసారి - గమపమ | ధధనిస - రీరి ||
 గమరిగరిస - నిరిసనిసధపమ - ధని | సీసా - పపా - రిరి | , నిసరి - గమపమ || (కృ)

రాగము - శహానా.

ఆరోహణము:—సరిగమపమపథనిసా.

అవరోహణము:—సీనిధపమరిగరిస.

ఇదియు 28-వ మేళముగల హరికాంభోజిజన్యమే. ఈ రాగమందు శ్రుతి భేదవిషయములు మొదలగు కారణములచేత దీనియందు సాధారణగాంధారమువలెనే రిగరిస, రీగమపాగమగరిగరి, నీనిధపమధా, అనువరుసలలో, మొదటిదానియందు గాంధారము సాధారణగాంధారణము

వలెను, రెండవదానియందును “గమగమగాగ” అనుచోటను గమకముగ గాంధారము శ్రుతి
 కొంచెము తక్కుగనుపలుకును. ఇదివక్రసంపూర్ణరాగము. పంచమగాంధారములు వక్రములు.
 ఆరోహణము:—సరిగమపధనిసా. అవరోహణము:—సనిధపమగమగాగరిస. స్వరములనుగమకము
 గను, జంటవరుసలుగను వాయించవలెను.

రీగామాపాదూగాగమ మొదలగుప్రయోగములు బాగుగపనికివచ్చునవి. పరీ అను
 జారువరుస దీనియందుముఖ్యము.

27. రాగము - ఆరభి - ఆదితాళము.

- ప. సరసిజముఖిరొ నీకు సరియెవ్వరే.
- అ. పరమాత్ముడైన శ్రీసుబ్రహ్మణ్యుడే నీపై
 మరులుకొని చాలా పరవశుడై యుండగ.
- చ. నళినాక్షి నిన్నెంతో!

ప రీ మ గ రీ - స రి సా, ని - థాథా
 సా ర అ నీ - జా, - - మా.
 ధ్రావ-మ-గరి - సరీసనిధ - ససరిరి -
 సరి . . . - యె . . . . .
 అ. ధధపా - మపరుగరిరి - మ గరిరి స స-
 ప. రా - మ . . . . . త్తు . . . . .
 రిపమగరిరి - ధధపపా - సే నిధధప-
 బ్ర . . . . . హ్లా . . . . . ణ్యా . . . . .
 ధధసేసాతీ - సేతీమ-గరి - రీసేనిధ .
 మ . . . . . రు . . . . . లు . . . . .
 రిపమగరి - మగరిరిరి - పధతీ - పధ
 ప, ర . . . . . ప . . . . . శు . . . . . డయి
 పా - ధాససరి - మగరి ||
 నీ . . . . . కు . . ||
 రీ , - సా , , ||
 రే , - , , ||
 రిరిమగరి - మమప- ||
 . . . . . సు . . - ||
 ధసే - ధసేసా , - ||
 . . . . . డై , - ||
 ధసేస - పధధ - మప - ||
 . . . . . - - - - - ల - ||
 మగరిసా - ధసరి ||
 డ . . . . . గ . . ||

మగరిరి - పవమగరిరి - ధధపపాప | మగరిరి - సన్నిధ | , - ససరి - సరిమా ||
 గరి - మమప - రీమమప - సన్నిధరి - సరి | మగరి - ధప - రిపమ | గరి - మమపా , - ||
 మగరిరిససా - ధరీ - సమా - రిపా | మధధ - పధసాసే | నిధ - ధరీరీ - సేరి ||
 మగరిరి - సరిసస - ధరీరీ - రీమ | పధసా - ధధపా - | మగరిసా - ధసరి || (సా)

చ. రీసా - ధా , , - ధాధాపా , , - | మపధసే - ధధప | మపమగరి - మపధే ||
 గూళీ - నా , , - ఊ . . . , - | ని . . . . . | నె . . . . . తో . . ||

1. రీసా , , - ధా , , - పా , , - మా | గా, రీ , - సా | , - రిమాపధా - ||
 ధా , సే - సా , - రీ - మూ , గ - రీసా | , నిధా - పా , మ - | గారి , మపధ || (స)
2. సన్నిధధపప - మగరిస - రిపమగరిస - | సన్నిధ - రిరిస - మగ | రి - పమప-ధా , - ||
 మపధసేనిధ - రిరిస - మగరి - రిసస - | ధరీరీసాసే - ధధ | పప - మగరిమపధ ||

3. రీ , , , రీసేనిధవప - మగరిస
 | రీ , , , - మగ
 | రి - పమధవ - సేనిధ ॥
- రిమపథాధ - మపధసాసే - ధరీరి
 | ససారీ - సాసేనిధ ॥
- సీరిరీ - మగరీ - మగరీరీసే - సా
 | రీసేనిధ - థాపవ
 | మ - పధరీరి - పధ ॥
- సీసే - రిమపథాధ - రీరిసాసే - ధ
 | ధవమగరిస - మగ
 | రీరీ - సరీసేనిధ ॥ (న)
4. పా , , , - మపమగరిరి - ససధ్ధరి -
 | సా , , , - సస
 | రిరిమగరి - మపధ ॥
- మపామగరి - సరీమమప - రిమమప -
 | ధధపమప - ధసేసే
 | ధసేసేరిరి - మగరీ ॥
- మగరీరిరిసే - ససేసేనిధ - రీసాధ -
 | ప - పామగరిసా
 | నిధాస - రిమపధ ॥ (న)
5. ధధపవ, మగరిరి - మగరిరిససనిధ -
 | రిరిస - మగరి - పవ
 | మగరి - మగరిసరి ॥
- మపధధపవ - మగరిస - రిమమపవధ -
 | సరిమగరి - పమ-ధ
 | ధపమప - ధసేనిధ ॥
- ధధసేరి - సేసేరిసేనిధ - రీరిసేసేనిధ -
 | రీసేరిమగరీ - సరీ
 | మగరీ - సరీసేనిధ ॥
- రిరిసే - సేనిధ - సేనిధధప - మపధ - మప
 | ధసేధప - మగరి - స
 | నిధ - రిసరి - మపధ ॥

రాగము - ఆరభి.

ఆరోహణము:—సరిమపధసా.

అవరోహణము:—సేనిధపమగరిస.

సాధారణముగా ఆరభి రాగము దైవగాంధారి అను జన్యరాగము తెగలో చేరినది ఈ రెండును ఒక పేతల్లికడుపున పుట్టినవి అనవచ్చును. అయినను, రాగమార్చనను చక్క-గాగమ నిందినయెడల, దేవగాంధారియందలి తీవ్రధ్వనులు దీనియందు లేవనిబోధపడును.

ఇదిగాక ఈ రాగము “సామ” రాగముయొక్క ఆరోహణములు కలిగినది. కాని “సామ” రాగముకంటెను ఒక శ్రుతి హెచ్చయినది. ఈ రాగములో నిషాదము అనుస్వరమేగాని పూర్ణ స్వరమువనికీ రాదు. పంచరత్నములలో ఒకటయిన “సాధిం చెనే” అను కృతిలో ఈ రాగలక్షణములు బాగుగ తెలియనగును. “సామ” రాగము హరికాంభోజిజన్యము కాబట్టి, ఇది 28-వ మేళమున పుట్టినదనియే వ్యవహారము. ఇది ముఖ్యముగ జంటస్వరముల ప్రయోగము చేతనే ఇోభిం

చును. (ధధపామగరి, ధధపపమగరి, ధుదలగునవి). దీనినిపాడుటకు, అనుభవశ్లేషము. ధధపపమగరి, రీమగరిసస్థిపధసా, సధధపపామగరి, అనుచోట్లు ఇంపుగనుండును. లిపవట్టూరు తాళిగయ్యగారు రచించినస్వరజతిలో ఆరభిరాగపువరుసలు అందముగ బోధించియున్నారు. ఆరోహణము:—సరిమపధసా. అవరోహణము:—స(ని)ధపమగరిస, సానిధపామమగరిమగరిస, మొదలగునవి. కాకలినిపాదప్రయోగములేదు. ఈవర్ణములో జంటస్వరప్రయోగములు నిండియున్నవి గమనించిచూడుడు.

కైశికినిపాదపు అనుస్వరములను గమనించిచూడగా, ఇది 23-వ మేళజన్యమని చెప్పవలసియున్నది.

28. రాగము - శంకరాభరణము - ఖండ అటతాళము.

- ప. చలమేల జేనేవురా? సరసకు రార సామి.
 అ. జలజాక్షుడైన చక్కని సరసిజనాభ దేవా.
 చ. పాపజాతి మూరుడు.

అ. గా - రి X మ ప థ ని * గా థా హా ; - ప మ X మ
 . . . . . * జా లా - జా ; - . . . .
 గా ; గా ; - ప థ ని థ - మ ప థ ప - X మ ప మ
 థా ; . ; - థ య . . . . .
 గ ని రి స X రి - మ X | మ ప - మ ప థ ని - ప తి
 థ . . . . . క్క - | . . . . .
 గా ని థ ని థ ని * గా , ని - గా తి - తి పి
 పి . . . . . * గా ర - పి . . . . .
 గా గా తి తి - తి పి * గా గా తి పి థ ని
 త . . . . .
 తి గా - థ ప మ - థ ప | , మ X రి గా - గా
 థ . . . . . డె | , ...

X - X
X f X
X .
X X X
X X
X X
X X
X X
X X
X X
X X
X X
X X

• • • • •

[illegible]
$$\frac{x}{x} = \frac{0}{0} = \frac{\frac{1}{2}}{\frac{1}{2}}$$
[illegible][illegible]

13
 12
 12
 X
 0
 1
 02
 13
 12
 —
 12
 X
 1
 02
 13
 12
 12
 1
 02
 13

1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525

$\sqrt{2}$ $\times$ ∞ $\cdot$ $\times$ $\sqrt{2}$ $\sqrt{2}$ $\dots$ $\frac{1}{10}$ $\dots$ $\dots$ $\dots$ $\dots$

$\frac{f_0}{f_2} = \frac{f_1}{f_3}$

2.
 3.
 12.
 3.
 2.
 12
 0
 0
 1
 X
 0
 12
 1
 0
 X
 X
 12
 12
 K

[illegible]

మూ - - మ X రి - స ప | , మ X - రి గా మ
 మూ - - - - - రు | . . . - - - - - తు . . .

1 గా ; - - - - - గా రి గా ; - - - - - బి గా

2 గా - - - - - బి గా - - - - - డా ; బి గా - - - - - డా బి

గా రి - - - - - బి ; | ; రి గా మూ * (సా)

3. గా , మ X రి - స X రి రి స బి స రి స - - - - - ని స డ్డ బి
 గా , - - - - - డ్డ ని స రి ని గా , - - - - - రి X రి గా , - - - - - మ X మ
 డ్డ గా - - - - - మ X రి - స మ | X రి - మ X రి స - - - - - X రి

ని - - - - - ని రి - - - - - గా మూ * (సా)

4. గా , డ్డ ని మ గా , - - - - - మ X మ గా , X రి స ని డ్డ

గా , డ్డ ని స రి ని గా , - - - - - మ స డ్డ గా , - - - - - ని డ్డ ని

గా , - - - - - ని డ్డ గా | , ని డ్డ మ గా , - - - - - డ్డ

ని స ని గా , రి X మూ * (సా)

4. సా, - సాసే - ప సాసే - ధ నిసేసీ - ధ ప మ - X మ
 థా, మా, రీ - X మ X రి సా - పా సా సా
 నీ రీ - గా మా | థా, ని - సా, రి
 సా ని - రీ సే - సా రి - క మ్మ క రి సా - రి క రి సే ని
 రీ ని సే - ధ ని ప ధ ని - స రి క మ్మ క రి - స రి సా ని ధ
 ప ధ ని సే - ని ధ ప ధ | పా - మ X రి స నీ
 , స రి X మ - ప ధ ని *   (పా)

రాగము - శంకరాభరణము.

ఇది 29 వ మేళము సంపూర్ణ గంభీర రాగము గనుక కంపితములుగల మనోహరమయన రాగము. దీనిలో గాంధారరిషభములు కొంచెము బలపఱచిపాడవలెను. దీనియందు మధ్యమము ఏలాగు గమకపరముగనున్నదని గమనింపవలెను. అవరోహణముల్లో సే థా ప మ-ప మ X రి స ని-

గ మ ప గ రి స - అని గమకముగ రాగముముగియును. స ని ధా ప అను శుద్ధప్రయోగము అతగా ఇంపుకాదు.

29. రాగము - బిలహరి - ఆదితాళము.

ప: ఇంతచౌకనేయ యిది మేరకాదురా సామి.

అ: పంశమేలరా నాతో, వేణుకోపాల రా రా యీవేళ.

చ: నిన్నేకోరి యున్నారా.

(ఇంత)

ప. సా, - సనిధ - పధని - పధప మగగరి | సరిగ - సన్నిధ - సా | రిగ - పరిగపధ ||
 ఇం - - - - - త - - - - - చౌ - - - - - | క - - - - - సే | - - - - - య - - - - - ||
 రీసి - గరిసి - నిసనిధపధ - మగపధ - | రి సానిధప - ధప |, మగరి - మగపధ ||
 యి - - - - - మె - - - - - ర - - - - - | క - - - - - దు |, ర - - - - - స - - - - - మి ||
 అ ధధపధమగ - ధపామగరి - రిసన్నిధ | పధస - రిగప - సా | రిగపధ - సరిగా - ||
 పం - - - - - త - - - - - మె - - - - - ర - - - - - | స - - - - - తో - - - - - వే | ణు - - - - - గా - - - - - ||

మమగం గారి - సరిగం - సేవిధపా
 ప . . . . . లా . . . . . రా
 సా, సేవిధపథ - రిసేవిధపథ - గథ
 సరిగపాస - రిగపామగ - ధపాప
 రిసేవిధా, - గంసేసీధ - సరిగం -
 రిసానిధప - ధపామగరి - గపథరి
 చ. నే, - సేవిధనివా, , ధపమగ
 నీ, - . . . నే, , తా . . .

1. సా, వా, - ధనివా, మగరిగపా,
2. సేవిధపా - పథమగరి - రిగపా

1, - మగరిసా - రిసే | నిధపథ - మగపథ ||
 1, - ర. యూ - వె . | . . . . - శ . . . . ||
 1 వా, - మగరి - సరి | గప - మగరిసనిధ ||
 1 సేవిధ - రిసేనిసే | ధనిపథ - మగపథ - ||
 1 సరిగ - మగగం - రిగరిసేనిధ ||
 1 సా - నిధపా - మగ | రిసా - రిగపథరి || (ఇంత)
 రిస - రిగరిసనిధ | రిగ - సరిగపాథ . ||
 1 . . . - రి . . . . . | యు . . . . న్నార || (నీ)
 1 మా, గా, రి - 1. సా, రిగపథ || (నీ)
 1 నిధ - సరిగ - వారి | గప - సరిగపథ || (నీ)

3. సానిపథని - పథపా - ముగరిసరిగ | సన్నిధరిపా - గరి | పమగ - ధపా , - ||
 • రిసేనిధ - పథసా - పథపమ - గరిపా | సన్నిప - ధనిపా | మ.గరి - ధమగపథ || (నీ)
4. సా , - , ధరిసేనిధప - ముగరిగ | పా , , - ధప | ముగరిస - రిగపథ ||
 పీపా - ధనిపమగ - పరిగమ - రిగమ - | రిగసరి - ధగరి - ప | ముగధప - శేనిధప ||
 ముగరిపా - సరిగపా - ముగపథసా | పథసేరిగ - సేరి | గమ - గగేరిథా - ||
 గరినిథా - రినిధ - పామగ - పపథధ | సేపానిధప - పా | మ.గ - రి , గపథ || (నీ)
5. పాథరి - సా , - పథపమగా , | రిగపరి , - - | సన్నిధప - సా , ||
 రిసన్నిధ - గా , - పమగరిథా , - | సేనిధపరి , - | నిపథనిపా , ||
 సేసా - పపా - ధనిపా - ముగరి - | రిగథా - ముగరిస | నిపథరిపా , - ||
 పా , - సా , - రి , - గా , - | ముగరిస - నిధపా - | ముగరిస - రిగపథ||

రాగము - బిలహరి.

ఆరోహణము:— స రి గ ప ధ సా

అవరోహణము:—సానిధపమగరిస.

ఇది ఔడవసంపూర్ణ రాగము. 29-వ ధీరశంకరాభరణమేళజన్యము. చతుశ్రుత్తిధైవతమును, కాకలినిపాదమును జీవస్వరములు అయినను ఇది త్ర్యంకరాగము, అనగా, దీనిలో, పధ నిపధప అనుచోట కైశినినిపాదము పలుకును; గాని, శుద్ధకైశినినిపాదముగనే పలికించుటతగదు. ఆరోహణము:—సరిగపధసా. అవరోహణము:—సానిధపమగరిస అని ఉన్నను, సరిగపధసానిధసానిధసానిధనిపపధాపమగరిస అని పలికించుట అందమునిచ్చును. రిగపధగధపామగరి అనుప్రయోగమును ఇంపయినదే. సానిధసా అనుచోట కాకలినిపాదమేపలుకును. రిగపధనిధప అను నిట్టిచోట్ల మాత్రమే కైశినినిపాదము ఒకటిరెండుచోట్ల పలుకును.

30. రాగము - మోహన - ఖండ అటతాళము.

ప. సరసిజాతీ నిన్నేగోరి చాలా మరులుకొన్నదిరా.

అ. మరునిజనకుడైన మావేణుగోపాలసామి.

చ. పంతమేల జేసేవురా.

ప. సా, ధసరిగ * థాపా - గా, రి - రి,, - |
 , ... * సా రా - నీ , ... - |

రిరిగ - పగగరి - పగరిరిస - గరిసధప - | ధస - ధరి - ధగ - రిగ - గధప - గధపగ ||
 జ . . . . . ట్టి . . . . . ని . . . . . | న్నే . . . . . , ... కొ . . . . . ||

రి - సరిధ - సరిగ * ధపధగప - రిగరి - గగపప |
 . . . . . రి . . . . . ల . . . . . మ . . . . . |

ధ - గగప - పధధస - పధప - సేధప - గధప - గరిస | సథా - సరిగధప | గా, రి - ధప ||
 . . . . . లు . . . . . కొఱు - న్నే . . . . . | ది . . . . . రా, ... ||

అ. గరిస - ధసరిగ * ధధపపధ - ధపగప - గపధ |
 . . . . . * మ . . . . . రు . . . . . |

గవగగ - రిరిస - రిరిస - గగరి - పవగ - ధధప | పాగ-గగరి - గచ | ధస-ధస-చధ-గగ||
 . . . ని . . . జ . . . న . . . కు . . . డయి | . . . . . ||

పవ-ధధసా , * ధధరిరిస - గగిగ - పగగరి |

. . . నా , * మ . . . - వె . . . . . |

రిస - రిగరిసధప - ధసధపగరి - గగపవధధ | సధరిసాస - పగ | ధపాప - గరిరిస ||
 . . . టు . . . - గొ . . . - ప . . . | ల . సా . . . . . | . . . - మి . . . . . ||

. స - రిధసరిరిగ * ధపగగ - రిగపగ - గరిరిస |

. . . . . *

రిధసస - రిరిగగ - ససస - రిరి - గగగ - పగధ | పవగగ - రిరిస - | రిరిగ-పా-ధ . ||
 ధపగరి - రిగగపపథా - పగపధసే - పధసే |

రిగిగ - రిరిస - ధపధరిరి - ధసస - పధధ - గపప | రి - గపధగరిసా | ధప - గధపాగరి||
 స - రిధాసరిగగ (స)

ధ ; - ; ; * పాగా - పా , - పా , -
 ; ; - ; ; * మం - తా , , - . " -

• గవధస - ధవధగ - ధపాపగరి - పగాగరిస | సరిగరి - గధవగ | రిరిగపా , - ధ ||
 మె . . . . . ల . . . . . జె . . . . . | పె . . . . . | . పు . రా , - . . ||

ధవ - గరిగ - సరిగ *

. . . . . * (పం)

1. ధా ; ; - పా , - ధాపాగా , - ధా
 పాగాగారి , - పాగారిసా
 ధాపా - రీగా (పం) | , - గారిపా | ధాపా , - పా ||

2 పాధధవగపా - గవగరిగా - వగరిసరి |
 సరిసధ్ధరిసగరి - వగరిసా - ధధవగరి - గ | వధస - ధరిసాధ - | వగధపాగరిస ||
 రిసా - ధసారిగ (పం)

3. రిగధవధ - గవరి - వగగరిస - రిధ్ధసరిధ్ధ |
 రిధ్ధస - రిరిగగ - వగధవగరి - గవధస - రిగ | వధసరి - ధధరిస | ధవధ - గధవ - గరి ||
 గసరి - ధ్ధసరిగగ (పం)

4. ధధపగరిగ - ధధపగధపగరి - పగరిపరి - ధ |
 గరిసధ - పధసధ - రిరిస - గగరిపపగ - ధధప | గపగగా - రిరిస | రిరిగపా , - రి |
 గధపగగరి - సరిగపధ - రిగపధస - పధసరి |
 గపగగ - రిరిసధ - గగిగ - సరిధ - రిసధ - పధగ | ధపా - గగరిరిస , - గగిసధప - గరి ||
 స - ధారి - ధసరిగ (పం)

రాగము - మోహన.

ఆరోహణము:—సరిగపధసా.

అవరోహణము:—సధపగరిసా.

ఇది 29-వ మేళమందే జన్యమని చెప్పవలెను. తీవ్రదైవతమును, అంతరగాంధారమును ముంచి కంపిత గమకముతో పాడవలెను. దాటుచురుచులును చాలఉపయోగపడును. ఇది బౌడ గాగము

31. రాగము - హంసధ్వని - ఆదితాళము.

ప జలజ్జాక్ష! నిన్నెడపాసి చాలా మరులుకొన్నదిరా:

అ. చెలియ నేలరావదేమిరా? చెలువుడైన శ్రీవెంకటేశా.

చ. నిసాటిడొర నేగాన.

పా	గారీ - పా , ని సరిగ - రిరిసని	1 సరిసనిప - నిర రి - పా నీ - పారి
.	జాలా- జా , అలలల - నిశిశి	1 నెఎఎఎ-డల అ - పా అ - నీ శి
.	గరిస - నిసరి - ప నిర రి గప - గనిపా	1 సనిసరీ - సనిప పగారి - పారీ
.	చలల - లలల - మలలలడరు - డడలు	1 కొబబు- నలల అదిశి - రాతి
అ	పగరిస - నిసరీ - గారిరి - ససనిప	1 నిసరి గా - సగరి గపాని - పా ,
	చెఎలలి-శిశి మూ-నెఎ - లలలల	1 రలలల - వదెఎ ఎవమి - రా ,
	రిసని - పనిసరిగ - సరిగప - గరిసని	1 రీ రీ - సనిప - పగ , రిసని - పనిసరి
	చెఎ. లుడడపుడ-డశిశి-నలలల	1 శి-ఈ-వెం - కచే , ఎఎ- శలలల

- గారిగ - రివరీ - నిసరిగ - రిరిసని
 గరివరీ - గవని - రిగవ - నిసరిగవ
 రిరిసనిపా - నిగరీసని - వనిసరిగ
 గవగరీసని - సరిసని - వగరిగవని
- చ. నీ :: పారీ - సనివ - వగరి
 , నీ :: పాత - టిగ్గ - దొబబ
1. నీ , - పా , గా , రీ - పా - నీ
  2. గిగ్గరిగ - రీగరిసని - పారిని
  3. గిగరి - నిగరిని - వనివసనిరిగ
 వనిసరిగ - గవనిసరి - రిగవనిస - ని -
  4. పా , :: నిరిసని - పగ - రిసరిగ

- । రీ - నిగరి - నిసరి । వనిసరి - గా , - వ ॥
 । వనిసరి - గవనీ । రిగవని - పా , ॥
 । పానిపా - రిగరీ । వనిస . రిగరీ - నిరి ॥
 । గరీసనివ - రిస । నివగారిసరి ॥
 । గా , - గరిసరీ । రిసని - సరిగావ . ॥
 । రా , - అతిఅనే । ఎఎ - గతనాతి ॥
 । పా , - రీ , - నీ । పారీ - గావ ॥
 । , గరిని - వనిసరి । రిగ - నిసరిగవ ॥
 । రిగవని - వనిసరి । నిగరీ - నిరి - నివగ ॥
 । గరీసనివ - రిసని । వగరి - నిసరిగవ ॥
 । పా ; , - సని । వగరివ - రిగవని ॥

సరి - నిరినివగప - రీగవగరిప | రిసీ - గరిపగరి | రిగపని - సా; ||
 నిపగిపా, - రిగపనీ - గవనిసరి | వనిసరిగ - నిస | నిగరిరి - నీపని ||
 గరి - నిసరి - పగ - రిసీని - వనిసరి | సా, పా, - నిప | గరిస - నిపరిగప ||

రాగము - హంపద్వని.

ఆరోహణము:—స రి గ ప ని సా.

అవరోహణము:—సీ ని ప గ రి సా.

ఇది ఔడ రాగము. 29-వ మేళమగు శంకరాభరణజన్యము. దీనిలో గాంధారమును
 కాలినిపాడమును రాగ ఛాయాస్వరములు. దీనిలో దాటువరుసలు ఇంపై నవి రామస్వామి వీణ
 తులువారు దీనినికల్పించిరని ఒకవదంతి. ఆరోహణము:—చరిగపనిసా. అవరోహణము:—సీనిప
 గరిసా. వక్రదాటులు ముఖముగ ఉపయోగింతురు. సగరిప, గరిపస, పరిసని, పగరిస, నిగనిపగరి
 పరిసని, పరినిసరి, మొదలగునవి.

32. రామ - ఆరాణ - ఆటతాళము.

ప. సామి నిన్నే కోరిచున్నదిరా మాసరసాక్షి నీకైన చిన్నదిరా.
అ శ్రీచుక్క హామేరుసమాస ధీరుడైన శ్రీఉగ్రపాండ్య భూపాలు గానలోల
చ. నీరాళ్ళ కెదురుజూచుచున్నదిరా.

ప , , , , - సా , , - సనివా - థాథా |
- సా , , - అలల - మీ - ఈ |
పథవస - పనివా - ధధపా - మధపచూ పమగ | గమప - ధధపవా | మ - పసనిసనిధని ||
నిఱిఱి - ఇళిళ - న్నెప్ప - గొబుట బుబు | రి ఇ ఇ - ఇఇఇయూ | ఉ - న్న అలలది ఇ ||
సా - సే ధప - మపని - సే రేసే సే నిప - ధధపమ - పస |
ఈ - రలల - మలల - సలలలలల - రలలల - సల |
థా - పమధపా - మరిమరీస - నీరరి - మమ | రి - పమ - ధధప - సే | ని - రీసని - థా ||
అ - ట్రి ఇఇళి - నిఇఇళి - కై ఇఇఇ - నల | అ - అలల - చిఇఇ - న్న | అ - అలల - దీ ||

అ పమప - గామపని - పా , , - పథపజమగ - మప ।

• ఇల్లి ఇ - రాఅఅఅ - శ్రీ , , - ప నకాకాకా - మఅ ।

మా , , - గమపథపథా - పథమపామ - పస ని । థాప - మాపగమ । రీస - నిసరిమరి ॥
మొగ్గా మెఎఎరుడసా - మఅఅ ఆ అ - న అ అ । ఆ అ - ధీ ఇ రు డ । డొడ - డ ఇ ఇ ఇ ఇ ॥

సాని

పామనిసా , , - ప నిస రీస ని స థానిస ।

ఇ ఇ ఇ ఇ నా , , - శ్రీ ఇ ఇ ఈ ఇ - యు డ గ్రాఅఅ ,

మగమగీస - నిసరీనిస - స ధపమ - రిమపని । స రీనిస - నిప ధ । పమరి - గమరిసా ॥
ప అఅఅఅ - ండ్యఅఅఅ - భుడడడ - పఅఅఅ । లఅఅఅ - అఅగఅ । అఅఅ - అఅనలో ॥

మరి - పమ - నిప రీ - } సానిపథపమపగామప

అఅ - అ అ - అఅఅ - } నీనెరతనములకా చెలి

థా , - పసనిథా , - పథనిస - రి స ని - థాపమ పాసా - నిసథా । ప - మపగమమ్మ రిస ॥

దా , - తగునుదా , నిసుగుణములను - నేపాగ । డజా - లసుథా మ । - తిపగునిన్ను తల ॥

రిసీసీ - రిమపా . , పన్నిసరీస - గామపపపథ .
 చిచాల - మతిమూ - రినినుతోడి - తెప్పనెరార .
 పసా - నిరీస - గమరీసా - రినిస - థానిస - రి . సా , సనిపథా . పసా - సీసామ - గ ॥
 పరా - కుజేయ - తగదురా - నిజము - పక్కితి - ని . రా - యికబిరా | స రా - ర థీర - సు ॥
 మ రీ స - రిమపని } — సామి .
 కుమూర్ - స రవర

ఎత్తుగడ (పల్లవి.)

ని - , , , , , నీసా - సీనిధ - నీసా |
 నీఈ - ఇచ్చ ఇచ్చ - రాళ !
 మపనిసీ - రిసీనిప - ధధపా - మసీథాప - మధ | ప - మాప - మగగమ | పథా - సీనిసా ॥
 కలలల - కెఎదుడ - రుడడో - జూడడడోడ - నుడ | డ - డో డ - డడీ మడు | డడో - గ , అలల ॥

రిసఠాప - రి మ ప } నీర॥
 దిల్ల-ఈల్ల - ర లి అ

౪౦

1. పా , , - పా , , - , నిసా , , - ఠా , ని - సా ।
 పా , , - పా , , - , ఘన , , - యో , గ - శా ।
 , , నీ-రిసా - , పా , , సా-నీపా । మా-గా , మ-రి , , - సా-రి-సా
 , , లీ పీ నీ- , పే , , రా-నీ కా । శీ-ఖా , మ-ణీ , , - వా-నీ-చా
 , , - రి-మాపా } నీర ॥
 , , -లా-వీ నీ

2. సాని ఠాప-మ పఠాప-మ పమగమ-రి -మప ।
 ఆట-పాట-పలు నేరు - పులకుమరి-సూ-టిప ।
 ధపసే నిథా ప-మ పసేనిస - గాంరిసేనిసే రిసే   । సీసే ఠా-నిసేరి   । సానిప-థాపమ   ॥
 లుకు-లకు మేటి-మిగులయల-బోడి కనిమిషవ । ధూటు లె-ల్ల సరి । సాటియు-కారని   ॥

గారిసా - రిమప } సీర ||
నాటిప - ల్క-దుర }

3. పనిప-మ మగమ ప-ధ పమ-గమ రిసని-సరి స-మ ।
ఖరగ-రిమవియగు-మరుని-శరముల క-దరిబె-ద ।

రిపమప-ధధ ప-మ పసేనిసే-పని సే రి సే -మగ మే । రిసే రిసే ని-ధనిసే । రిసే ని-ప-ధ పమ ప ।
రిపదరి-విరహ-మను తప న-కిరణముల- కలనీతరుణి నిను-దలచు తరుణ-మిదియిక్కను ॥

గమరి రిస - రి మ ప } సీర ||
చల్లముతగ-దనుచు }

4. పాపా-మ ధ ప మధప - మా, ప-మప గామ ప ।
పాపా-త్తుడగు మరుని - బో , ధ-నకులోబడి ।

థా , , , , పధ పసే నిథా ప - మధపమా -రి । సా నిసే ని ప ధ ప ।
ప , , , , చ్చిన మలయమారు-తుడు తన కా-పు । డా యనలు-నిగుణ ।

మ ప-గా, మ రి స
మును-చే, ఖానెను

నిసరిమ ప-థాధ-మ పనిసా స - నిస రిసీస ।

సుఖకరము-లైన - మృగ మదాడి-సుమసుగంధ।

భౌని స-య గామరిస-రి సీస-థా - ప-మపని । సా , సని పథా । , పమ ప గా - , మ ॥
ముల్ హితప్ర లేదనుచు-ను శయ్య-పై పొ-రలుచు । సా , రెకును ని, న్ను మడిలో- , డ॥
రినిసా , - రిమ ప } నీర ॥
లచుచుకా-న చె లి }

రాగము - అకాణా.

ఆరోహణము:—స రి మ ప ని సా.

అవరోహణము:—స ని స ధ ప మ గ రి స.

ఇది భాషాంగ రాగమనియును , దేశీయ రాగమనియును, సంపూర్ణ స్వరూపముగలదని
యును చెప్పియున్నారు. కాని యీ రాగమునకు ఒకరీతిగనే ప్రయోగమున్నదనలేము. దీని

యందు సాధారణముగా వాడుకలోనున్న మూర్ఖులు అభ్యాసముచేతనే తెలియదగినవి. దీని
యందు రెండునిషాదములును, కొన్ని సమయములలో అల్పముగ సాధారణగాంధారమును
పలుకును. ఈ రాగమునకు సాధారణగాంధార ఛాందసు ధృన్నది. ధైవతము తీవ్రముగను
తైశానీషాదమునువచ్చు వరుసులు దీనియందుండుట చేతను, తక్కినస్వరములు శంకరాభరణమును
అనుసరించి పలుకుట చేతను, దీనిని 28-వ మేళములోను 29-వ మేళములోను జన్యమనవచ్చును.
అట్లయిన, ఒక రాగమునకు రెండు మేళములుండునా అనునందేహము కలుగవచ్చును; కాని,
భాషాంగ రాగములను చూచితిమేని అవి సామాన్యముగ మిశ్ర రాగములయియే యుండును.
అనగా ఇరుగుపొరుగు మేళములస్వరములు కలసియుండును. “రిమరిగరిసథా, రిమగగరిససనిధా”
అనుచోట్ల సాధారణగాంధారముకలసియే వచ్చును. “గజ్జసా” అనుప్రయోగమును కలదు.

కాని, మొత్తముమీద ఆలోచించినయెడల, రాగమూర్ఖు, నిసేధాపథనిపథమప, సీసానిసథా, అను
మూర్ఖునా ప్రస్తారములలోనే రాగముతో భిలచుననుటయు, అనుభవముమీదను మంచి గురుశిష్య
పరంపరమూలముననే తెలియదగుననుటయు, నిస్సందేహము. ఆరోహణము:—స రి మ ప ని సా;

అవరోహణము:—సీ ని థా ప మ రి గ సా. ఈవర్ణములో దీనిముఖ్యప్రయోగములు గమనించుడు. సీనిథా, సీసథా, సీథా, వధనివధమపగా, అనుపరుసలలో కాకలినిపాదముకాదు, జడ్డముయొక్క తగ్గుశ్రుతియే పలుకునట్టిది. సీసథా అనుప్రయోగములో ఈశ్రుతిబాగుగపలుకును.

విధి. రాగము - జేగడ - అదితాశము.

ప. ఇంత చలము జేసితే యేమని తాళుదురా?

అ. ఆంతరంగుడని మోవి ఆన వచ్చితే, నాతో పంతమేలరా? శ్రీ వేణుగోపాలబాల! దాసపరిపాల!

చ. పగవారి బోధన విని.

ప. ధపమూగరిస - రిని ధధ ప్ప సా | సా-సని గరిగా | మా, మ-గరిగము ||

ఇఇఇం ,తఅఅ. చలలలలలలలా | ఆ -ముడడడడజే | సీ , తె-ఎఎఎ ||

పామ-థాప -సీనిధప - సీనిధనిసా | పధ ప-సీ థాప | మాగారి - గమప #

ప ఎ -మాఅ-నిఇఇఇ - ఇఇఇఇతా | అలఅ,భూడడడ | దూడడడ - ర అఅ ||

పాదధ్రువ నినిధ - ముపధనిధప-మా | గరిస-మగమరిగ|మప - పధమా ;

అ ౦ ౦ ౦-త్రుత్రు - ర ౦ ౦ ౦ గుడ-డి | డాఅ-ని ఇఇ ఇఇ | ఇ - మొబిపీ ;

పథా-ధపమ మపా-పమగ-రిగమప| మథాప-సే నిధప| సే ని ధని-సా ;

అఆ - నఅఅ - వ ఆ - అఅఅ-చిఇ ఇఇ | ఇ ఈ ఇ-తైఎఎఎ| నఅఅఅ-తో ;

ధనిసే- రీ సే-గ రిగమ-గమరీ పమ| రీ , -రీ సేస ధధ | ప-సా-ని-ధనిసేరి

పం-తాఅ-మొఎఎఎ-ఎఎలా-అఅ| రా, -అఅఅ శ్రీఇ| ఇ-వేఎ-ఱుడ-డి

రీ సా-నిధపా-ధమ-గారి-గమపధ | పసా - పధప సీ | ధప మగరి-గమప

గొట్ట-ప అ ఆ-ల అ-దాస-పఅఅఅ | రిఈ - ఇఇఇపా | అఅఅఅ-లఅఅఅ

థాపమా-ధపమగరి-గామపధ | మగారిసన్తి-రిస | , రినిధప - ధ - సస

నిరీస-గరి-పమా-మగరి-గమపధ | ప - సీ-ధపమగరి| గమపధ-పా , - మ

గరిసా, - గరిగమపమ - గమపధప| సా-ని-రీసే-రిని | ధప-సేనిరీసే-గరి

మమూ-గరిసే-నినీ-ధపమ - గరి - స| పసారీ-నిధధప | , మగ-రిగమప

చ. మామూ ; - పా ; ; - మపథా | పాధని-ధనిధప | మపగామ-రిగమ
పా.గా   ; - వా ; ; - రి ఇతః | బోబు-ధఅఅఅ | నఅఅఅ-విఇని

1. పా , మాధమాగరి - సానిథా | పా, సాని - రిస | గా,రి-గామ
2. పమధపామ-గరి - సనిరిపా - రినిధ | పధప-సాని-రిస | గరిగమపా - మప

ధమాగరిస-గరిగమపమ-థావసేని | రిసాని-పధసీ | ధపమగా - రిగమ

3. మగమపధ-మగవమగరి-గమప-ధప | మగరి-పమగరిస | నిధ-పరి-సనిగరి
సమగరి-పమగధప-సేనిధరిసేచుగ | రి-సేరినిరిసే-పధ | మధప-గమరిగమ

4. నీ ; ధపధ - మావగరి - గమ | పా,-మపధ-మధ | పమగరి - గమపధ
నీధపామ - పధపామ-గారి - పమ | గారి-సానిధప | సాని-గరిగా ,
రిసమగా-మగరి-పమా-పధధ-మగ | పమ-మపధప-సా | నిథా-ప-సేనిరిస

గరిగేమా-గరిసే-సేనీ - ధధప - సేని | రిసా - నిధప-పా | మగరి - సగరిగమ

రాగము - శేషజ.

ఆరోహణము:—స గ రి గ మ ప ధ ప సా.

అవరోహణము:—స ని ధ ప మ గ రి సా.

ఇది 29-వ మేళము. సంపూర్ణ గంభీర రాగము. గమకకంపితములుగల మనోహరమయిన రాగము. దీనిలో గాంధార రిషభములు కొంచెముబలపఱచిపాడవలెను. దీనియందు మధ్యమము ఏలాగుగమకస్వరముగనున్నదని గమనింపవలెను. అవరోహణములో సీధాపమ-పమగతినన్ని-గమప గరిస అని గమకముగ రాగముముగియును. సీనిధాపఅను శుద్ధప్రయోగము అంతగా ఇంపుకాదు.

32. రాగము - పూర్ణచంద్రిక - అటతాళము.

ఇక నేలనే వానితో చెలిమి ఇంటిరోచాలు పొప్పునజే.

ప. అకటా, నన్నీలాగు మోసముజేసిన అదివెంకటేశ్వరుడుకాడటే.

అ. పగవారి బోధన విన్నవాడేకదా.

చ.

పమగమరీసనిప రీసే ని పమధ పమ రి | గమ ప - రి గమ-స రి| గమ-పధ ప రీసా ||
 వెం ౦ ౦ ౦ ౦ ౦-క అఅఅఅఅ. తె ఎఎఎఎ | శ్వఅఅ - రుడుడు -దుడు| ఉఉ-గఅఅఅ అ ||

నిప మ-గమ రిసరి } గామపమరి - గమరిసనిప
 అదఅ -తెఎఎఎ

రీరి-పసాన-పమరిగాగసరిగమపమరి | గమపథా-పసని | పామ - గమరిసరి ||

గమపధ-పా , - పమరిగామపధ-పసాన |

రీసేరిగౌమ-రీసగమరిస-సరిసేనిప-పమ | గమరిగ-మపధప | రీసా-సేనిప-సని ||

పామ-గమరిసరి } , గ మా పా ||
 , ఇ కా నే ||

చ. , , , - , , , - , ప పా-సా , - సే నిపా |
 , , , - , , , - , ప గా-పా , - అఅ అ |

ధా , , - సేని ప మ గ మ రీ-స రి గ మ ప మ-గ మ | పా , - పసే ని ప -రి | సా , రిసేనిప-ప||
 రీ. , , - ఇఇ ఇ ఇ బొ బొ ఓ ఓ-ధ అ అ స అ-అ అ | వికా , - న అ అ అ-అ | వా , - డె ఎ ఎ-గ ||

రి ప మ-గ మ రి గ మ - } ' ప గ వా
 అ అ అ - డ అ అ అ - } ,

1. పా , మా , గా - , , మా - రీ సా నీ పా | సా , , , సా | నీ పా - మా గా /
 మారీ-గా మా - , (ప గ వా)
2. పా ధ ప-స ని ప మ-పా , ధ ప మ గ మ రి స ని ప
 పా , ప మ రి గా-మ ప ధ-ప సా సే - రీ గ మ రీ సే | రీ సా సే ని ప-ధ ప | , మ గ మ - రి సా స ||
3. సే సే ని-ప ధ ప సే ని-ప మ రి-గ ప మ రి గ-మ రి స-రి
 స రి గ మ-ప మ రి-స రి గ మ ప-సే ని ప-రి సే రీ గ మ | మ మ రీ - గ మ రీ సే ని | ప మ రి - గ మ రి స ని ||
 ప రి స - ప మ రి గ మ - , (ప గ వా)
4. స రి గా మ-రి గ మ పా మ రి-గ మ రి స ని ప-రీ
 పా , , , - స ని ప ధా-రి స రి గ మ రీ-ప మ | రీ - ధ ప మ రీ - గ | మ ప - స రి గ మ పా ||

పథపసాని-పథనిసారీ - సరిగసామరిసని

పరిసరిసనిపసాసనిప - ధపామగమ-రిగ | మపససానిపస

| పసారీరిగమ

॥

రిసనిపమరిగమ - , (పగవా),

రాగము - పూర్ణచంద్రిక.

ఆరోహణము:—స రి గ మ ప ధ ప సా.

అవరోహణము:—స ని ప ధ ప మ గ మ రి స.

ఇది 29-వ మేళమగు ధీరశంకరాభరణమునందు జనించినది. వక్రపాడవరాగము. ప నిప అనుస్థలములందు నిపాదము తగ్గునేగాని కైశికిగాఁ బల్కుట పొరపాటు. ఈవర్ణము నందు సర్వత్ర రాగమూర్ఛనాప్రయోగములు వచ్చియుండుటను గమనించి పాడవలయును. పాడి అలవాటుమీదనే లక్షణము తెలిసికొనవలయును. రి గ మ రి రి గ మ ప పా గ మ రి ప ధ ప సా రి గ మ రి అనునవి ఇంపైన వరుసలు.

విధ. రాక్షసు - నాట - అదితాశ్రమం.

[illegible]

లి. భూమి, వెలయు టిక్కునకు.

५३

సా సే - - సేనిసీ - పమగమ - పని - పమ - నిపమపమరి - సరిగమ - పాధని =
 సా సే - - మి - - ని - - న్నే - - క్కో - - రి - - న - - - ను =
 సాసేనిప - పమమ - గమరి - సరిసా - గమపనిసా - సేని - పమరిస - గమపని =
 కాణా - ర - - య - - జ్జా - - - - రా - - - - న - - - - - (సే) =

అ. సనిప-నిపమ-పమగ - మరిస - నిపగమ - పమ - పా - - - - - ||
భూ - - - మి - - - వె - - - ల - - - య - - - శ్రీ - - - - - ||
నిసరిని - సనిపా - పమగమ - పనిసరి - రిసా - సనిప - నిప - - - - - పమపని - - - - - ||
శై - - - - - క - - - - - - - - - - - - - - - శ - - - - - - - - - - - ||

- సా, రిసని - పనిపమమ - గమపని
 పసా - సరీ - రిహే. పమమరిస - రిరి
 చ. పా - పమ - గమపామా - పమమరి
 పా - - - - మ - - - - ర . . .
1. పా - - - - మా - - - - రీ "
  2. పా - - - - పమ - గమపమ - గమమరి
 పసాసని - పనిపా - పమప - గమపని
  3. పాపా-మపగమ-పా - - - - పా - -
 పారిస - మారిస - పామ - నీప - సా
 స-పామ-గమపని-సరిసని - సరిసరి
  4. పామ - పామగమ - పామ - గామరిస
 పారిగామ - గమపామ - గామపా -

- 1, పమప - గమపని - ||
 1 పప - గమపాధని || (పా)
 1 ప - పపమ - గమపని ||
 1 . - పా . - ప . . న || (పా)
 1 సా , - రీగామ || (పా)
 1 పమ - నిప - గమపని ||
 1 , పపమ - గమపని || (పా)
 1 రీ , - సా - - ||
 1 రిస - సాని - నీ ||
 1 ససా - రిగమపని || (పా)
 1 పాని - సారిసని ||
 1 పానిపానిపమ - ||

మాప - మాపమగ - గామ - గామరిస | పామ - నీప - సా | ని - రీస - సానిప - ||

సాకిసని - సాకిససా - పానిపమ | పా - మారిసని - ప | ససా - మామపని || (పా)

రాగము - నాట.

ఆరోహణము:—స రి గ మ ప ధ ని సా.

అవరోహణము:—స ని ప మ రి స.

ఇది విశ్వామేధము. దీనిని నాటరాగమని వాడుట గలదు. సంపూర్ణాడవరేగము. దీనికి రెండు గాంధారములును, రెండు నిషాదములును వచ్చును. కాని దీనికి శ్రుతిభేదానుభవమావశ్యకము. ఈరాగము మనదేశమునందు “మల్లారి” అను పేరట నాగస్వరమున విని విని జనుల కలవడిపోయియున్నది. దీనికిఁ గల పట్టుత్రివిషభమును శుద్ధముగాఁ బట్టవలయును. పట్టుత్రివైవతము దీనికి ప్రధానము. గ మ ప ని ప మ గ (సాధారణగాంధారము) అనునది “గ మ ప ని ప మ రి” అని త్రిష్వనపుడు కైశికినిషాదముగ నే పల్కును. సులభముగాఁ జూచుతరి నిందు ఆరోహణమునందు కాకలీనిషాదమును, అవరోహణ మణిగైడి ప్రయోగములందు కైశికి నిషాద

మును పచ్చుచున్నవి. పాడెడియలవాటుచొప్పజ్జ స గ మ ప ని సా, స ని ప మ గ గ మ ప ప ని ప మ గ మ ప మ గ మ రీ స అనునది క్రమమగు సంచారము.

36. రాగము-కల్యాణి-ఖండ-అటతాళము.

ప. వసజాతీ నిన్నే కోరి వలచి వచ్చి యున్నదిరా.

అ. తునసిజాని కన్న చక్క-ని మాకస్తూరి రంగసామి!

చ. చిరునవ్వు మోమున.

ప. పాని - ధనిసరిగ * పామా - గా , రి - రి

అ. . . . . * వానా - జా , . - ఆ ;

'గ' మప - గరిపనిధ - రిససారి - ధగరి - గపమరి

తీ. . . . . ని. . . . .

గమపథప - మనిధ | ని - పాచుగ - ధమగ
 నై . . . . . | కొ . . . . . రి . . .
 రిసని - ధనిసరిగ * ధవమ - రిగమపథప - మనిధ
 . . . . . * వ . - ల . . . . .
 నిష్పమ-గమపథని-సనిధప-ని ధమపగ-ధ మ
 చి . . . . . -వ . . . . . -చ్చి . . . . . -యు .
 గరిసని - ధగరి - ప | మగరిసని - ధరిస
 . . . . . | . . . . . - నది .

అ. రీ , - ధనిసరిగ * మపనిధప - మపథపమ - మప
 రా , - . . . . . * మన . . . . . నీ . . . . .
 ని ధ - గమపగరిస - నిధమగరి - పమగరిసని రి
 జ్ఞ . . . . . - గ్గ . . . . . - న . . . . . చ
 ధనిసరి - నిసరిగ | పమగమ - పథధని
 . . . . . - క్క . . . . . | . . . . . - ని .

- ప ధనిసే - ధనిపా * ని ధసేనిసే - ధనిసేనిసే - గరి
 శ్రీ... * మ... క...
 మంగరిసే - నిధనిసే - గరిసేనిసే - నిధప - గ గ ధధ
 స్థ... రి... రం .
 నిని - సేపారి - నిధ | ధధమగ- ని ధమగ
 , . . . గనా. . . | . . . . మి . . .
 రిసని - ధనిసరిగ * మా, - గవమపాధ - గమప
 పి... *
 నిధప - నిథా - పమధమగరి - పమగరిసని - ధ
 రిని - ధగరి - పమగ | మ - గరినిథా - సేని
 నిధపమ - గమపధనిపా - ధపనిధ - సేనిరి - ధగ
 రి - మంగరిసేని ధరిసానిధ - సేనిధప - నిధపధ

మపగా, రిరిస 1, సీరి - నిధమగ

. రిసని - ధనిసరిగ * (వ)

చ. ; ; సీనిధప - గా, రి - గమపధ

. ; ; చి.రు. - నవ్వు - . . . .

పా, - గమపధప - మ పధధనిని - ససనినిధప

. , - . . . . మొ . . . . .

మ పధనిపా - ధని - స - ధసనిసా - సీని

ము . . . డో - . . - . . . నా . . .

ధపమ - గమపధని *

. . . . . * (చి)

1. రీ ; - సా ; - రీసానీ - థా

నీపా ; మాథామా - గారీ ; నీ

సారీగా - సా | రీ - గామా - గా

మా - పాథానీ * (చి)

- 2 ధాప - మపగమాప - గధమగరి - పమాగరిని
 సరిగప - మగరి - నిరీరి - ధగరి - పమచుగ - నిధ
 ధగరినిధ - ధనిధ - మగ - ధమగరిస - స
 , నిధనీ - పధని * (చి) |
3. మనిధపమాప - గపమపా , - ధగ - ధమగరిస - నిరి
 , రి - ధనిసరీరి - ధపగగరి - నిధపమ - గమప
 ధధనినిస - ధగరి | సేని - ధరినిధపమ
 గనిధ - గమపధని * (చి) ||
4. ధానిధమగ - ధమగరి - మగరి - నిధా - గరి
 మగ - నిధ - గమపధని - పధమగధ - గపమనిధ - ని
 సే - ధనిరీ - నిధమ - ధ | మగరి - నిరినిస - ధ
 ని - సరి - గమపధని * (చి) ||

5. పమగా - గరిస - రిరి - నిసరి - నిధపమగరి
 స్యా ధగరిని - ధరిరి - ధరీరి - ధగరిపమ
 మాపగరి - నిధ - గ | మపధని - సా, రి
 గవ - రీగమపధ - గామపధని - పాధమప - ధ
 నిసా - ధగరినిధ - గరిమగరిస - గరిసని - సరి
 నిధ - రినిసధనిప | ధమగ - రినిధధ
 మా - గమాపధని * (చి)

రాగము - కల్యాణి.

ఇది సంపూర్ణ రాగము. రి-ప మేళకర్త. మేచకల్యాణి యనియును శాస్త్రోక్తనామము గలదు. ఈ రాగమునందు తాకలినిపాదము కొంచెము సయముగాఁ పట్టవలయును. గాంధారము మిక్కిలి తీవ్రము. ప్రతిమధ్యమరాగమైనను దీని వక్రప్రయోగములవలన నిది చక్కగాఁ జెలియును. ఉదాహరణము:—ని, గరి, ని, రి, ని, స, రి, గ, మ, ప, ధ, ని, సా, గ, రి, గ, రి, ని, ధ, ప

మ గా గా రీ ని రి గ గ ధ ధ ని ని సా అను జంట ప్రయోగములచలనగూడ శోభిల్లును అను
భవము చేతను గీతక్లిష్టనములమునను తక్కినవిషయము తెలుఁగవగును.

37. రాగము - కల్యాణి - ఆదితాళము.

ప. వనజాక్షిరో ! ఈ విరహమోర్వనే; వాసుదేవుని తొడిచేవే.

అ. వినవే, నాగపురమున వెలయు సౌందరరాజును.

చ. నిలువరాని మోహ మూయె.

ప ససా - ససేధ - రిసనిని - ధధవమ-గమ! పధనిథా-రిసే ని! ధ పమ -గమపధని ||
వనా - జలల-క్షిణ్ణిరో-బిబిబి - ఇ ఇ ! విణ్ణరా -హాలల! మొబిర్ -వలలలనె ||
స రిగేరిసే నిసే రిసని- రిసని-ధ నిధ |సీ ; - సీ ని |ధవమ-గమప ధని ||
వలలలల-సుడడడ - దెఎ-పుడడ |సీ ; - తొబ |డిణ్ణ - తెఎవె ||

- అ. పాముగ - నిధా-గధపాము-గరిసని | సరిగమా, - గమ | పగా -మనిధనిప ||
- వీ. ఇ. ఇ - ఇనా -అలవే ఎ-నఅగల | పుడడరా, - ముడ | డనా -అలలలల ||
- ధనిసేరీ - సే రి గ - సే రి గరి-సే నిధని | ధవమ-గమప ధ ని ||
- వెఎఎల్లా-గు-డడ- స డడం-దలలల | రలలలలలల-రల | అలల-జొడడనుడ ||
- సరీ - నిసేని - ధనీ - సేనిధప - మగరి | సరిస-పామ-థా | ప-నిధ-రిసేనిధని ||
- ధగరిసీ - రిసీ సేథా - ని - పధనిసే | గరిసా - నిధపా | మగరి - గమపధని ||
- చ. నీ ; సే ధ సే నిధపమ - గమా | పా ; మప | ధ నిప- ధ ని - ధ రి సే ||
- నీ ; లుడ - డడపలల - ర ఆ | నీ ; మొబ | హలల-మలల- అలలయె ||
1. పా ; మాగారి - థామాగా | రీ - నీసా - రీ | గామా - పాథా ||
2. పాధపామ - గమ - పామగారి - సని | సారిసీ - సధని | సారిగా - మపధ ||
3. నీ ; సేరిసేని - ధనిధపమ | పా-నిధ - పధ | ప-మపమ-గమపధ ||
- నిసేనిగ - రిగసేరి-నిసారిసేరినిసే | ధనీ - సేనిధపమ | గమపథా-నిగరి ||

4. రీ ; ; ధగరిస - నివ - ధనిసేరి | సా ; ; - సేని | ధవమ - గామపథ ||
 మాపథని - పాధనిస - రీసనిధని | సనీ - ధవమ-గమ | పథ - పనిథా,, ||
 ధనిసేరి - రిగగరు - గరిసేని - సరిసేని | ధసేనిధ - పనిధప | మ - గామూపాధ ||

38. రాగము - సారంగ - అదితాళము.

ప   ఇంత మోడిచేయ నీకిది మేర కాదు సామి.
 '   అ   చెంత చేరి నను కావ, పంత మేల శ్రీత్యాగేశ.
 చ.   పగదానిబోధన విని.   (ఇంత)

- ప.   సా, సేనిధపమ- ధ పమ-రిగమరిస - | రిరిస - పామ - ధ ధ | పమరి - గ మపథని ||
 ఇం ; త, . . . - మొ . . . . . | డి. . . . - చె. | . . . - య . . . ||

సగరిసేని - రినిధపమరి - గమపధని - | సేథాపమరి - గమ

నీ . . . కీ . . . డి . . . | మే . ర . - గ .

| రిస రి- గమపధని ||

| . . . మ - స . . . మి || (ఇం)

అ. సే నిధపమప - ధనిధపమ - రి గమ - | పథాప - మపధని -

చెం . . . త . . . డే . . . | రి . న - . . ను . -

| మపధని - సా , - ||

| క . . . - వా , - ||

సేనిసే - రిరిసే - గ రిసేని - సేథానిసేరి - | సానిథాపమా -

పం . - త . . . మే . . . - ల . . . | శ్రీ . త్యా . . -

| రి గామా - పధని ||

| కె . . . - శ . . . ||

సరినిసే - ధని పధ-నిధపమ-పరి గమ | పన-గ-మరిస-పమ

| ప-రిగమ-పాధని ||

సగరిసే - నిరిసని-సథాప-మపధని - | సరిసేథా, - పప

| మరి - గమపధని || (ఇం)

చ పాపా , ధప - పధప - మమగమ - | పాధని-సా సేసే -

| ధ పపమ - రిగమ ||

పాగా , డ . . . . . ని . . . - | బో . . - థాన . -

| . వి . ని . . . . || (ఇం)

1. పా, మా, రి, - గామరిరిస - | రి, సా, - పమ

| ధపామ - రిగమ || (ప్ర)

2. పథాప - మపమరి - గమప - రిగమప | మథాప - మపధని -

| సథాప - మరిగమ || (ప్ర)

3. ధపధమ - పరిచుగ - పరిగమరి - నిరిస - నిరిస - సపమధప - | నిధపమరి - గమప ||
 నిసరిగవప - గామవధ - మపాధని - | సాసే - సాసే - సేని | ధపామ - రిగమ || (ప్ర)

రాగము - సారంగ.

ఆరోహణము:—స రి గ మ ప ధ ని సా.

అపరోహణము:—స థా ప మ రి గ మ రి సా.

అనుపదిక్రమము. త్యాగయ్యగారి “ఏమి త్రోవ పల్కుమా” అనుకీర్తనమును గమనించిచూడవలయును. ఇది వక్రసంపూర్ణ రాగము. రేచ మేళమందు జనించినదైనను, ఇది చాలభాగము భాషారాగము. దీనికి రి గ మ రి స అనునపుడెల్ల శుద్ధమధ్యమము పల్కును. శుద్ధమధ్యమము వచ్చినచో వెంటనే రిషభము వచ్చి పైకిఁ బోవలయును. ఈరాగము దేశీయము గలసేనది ఇందు తలచుగా రి గ మ నుండి క్రిందికిగునపుడెల్ల శుద్ధమధ్యమము పల్కును. ‘గ మ ప ధ ని సా థా ప మ రి గ మ రి స’ అనుదానియందు మూడవ మధ్యమము శుద్ధమధ్యమము. ఈరాగ

మున వర్షము పాడుటకు అనుభవము అత్యవశ్యకము. శాస్త్రజ్ఞానము మాత్రము ప్రయోజనకారి కాజాలదు. ఈచర్చమునందు త్రిస్రచతురశ్ర గతులు విశేషము. ఇదిగాక చరణస్వరావర్తములతో వక్రప్రయోగములను గమనింపవలయును.

92. రాగము - పంతురావళి - ఖండ - అటతాళము.

ప. చెలియపై దయ పుట్టదేమి, చెలిమి మరచుట చక్కనా సామి?

అ. పలుకులు వేయేల? వేణుగోపాల! పలుచచేయక కూడుమీ జాల.

చ. తలపకు వేరుగా చెలిని యీవేళ.

ప , ధవమ - గృహరి * సారీ గా ; - గరిగమ	
, అ . . . . . * చేలీయా ; -	
పా; పా ; - పధధపమా-మ ధపమగా	
పై; . ; - ద . . . . -య . . .	

- గ రి గ - మపమ - ప ధ | ప - సీధప - మపధ
పుట్ట - . . . . | . - దే . . . .
- పమ - పమగ రిసని * స రిగరిస - నిసరి - స నిధప
. . . మి . . . * చె . . . . లి . . . మి . . .
- ధ నిస - నిసరిసని - స రిగ రీ గ - మప ధపాధ
మ . . . . ర . . . చు . . . టా . . . చక్ . కా .
- ||
||
నా, ... స . - | . . . . . మీ
- చ , ధపమ - గరిసని * సీనిధ ప - మపనిధప - మపధ
, ఇ . : . . . * ప. లు . - కు . . . . . లు . .
- పమ - పమగరిసని - స రిగమపధ - గమపధ - నిధ
. . . చె . . . . . యె . . . . . ల . . . . .
- నీ , - రీ సీని - ధ ని , ధపమ - ధధనిని
వే , - ణ . - గొ . | , . . . - ప . . . .

సా ; - సా ; * ధనిసే - నిసేరిసే ని - సేరిసా

లా ; - . ; * ప . . . . లు . . . . చా

గేషగ - గేరిసే - రేగేరి రే సే - నిసేరిసేని - ధసేని - ధ

. . . . నె . . . . య . . . . కు . . . .

పము - ప ధని - ధనిసే ! ని సేరి - సానిధప

. . . . డు . . . . మి . . . . తా . . . .

మ - ధపము - గరిసన్ని * సారిగరిస - నీసరిస - ని

. . . . . ల . . . . *

సన్నిధ - నిసారి - నీసరిగ - సరీ గమప - పము

గా , మపా - ధని ! ధ - ధపము - గమపా

(, ధపము - గరిసన్ని)

ధపముగా , - నిధపమా - సేనిధపథా - నిసేరి

నిసారి - గమగేరి - సేరిగేరిసే - నిసేరిని - ధపధ

నిసఁగిసఁ - సానిధ ॥ ప - పామగరిస - సఁ
నిధపమ - గరిసని * (చె)

॥

చ. ; ; - ; ; * పాథా - నిధనిధపమ - గమ

॥

; ; - ; ; * తాలా - ప . . . . .

॥

పా , ధనిధ - ధపమ - పధపపమ - గమపధపా

॥

కూ, వె.రు - . . . - గ . . . . . చె . . . లీ

॥

మపమ నీ ధ - పధ ॥ పమ - గమపా , - (మ

॥

ని . . యా. - వె. ॥ . . . . . తా , - అ

॥

గరిస - నిసరిగమ) *

. . . . .) * (తల)

1. పా ; ; - మా ; థా - మా - గా - రీగా
మాగా ; రీ - గారీ ; సానీరీ

॥

॥

పాన్చీ-థా ; ! ; నీ ; సా
; రీగామూ * (తల)

||

2. , , , పాధనిధప - మూధపధ - - మపగా - గ
రిస - రిగరి - రిసని - ధనిసరిగ - నిసరి - గమపధ
నిసని - గారీసని | ధనీధపమ - ధమ
గరిస - నిసరిగమ * (తల)

3. మూపధ - మపధపామ - గమగరిసరి - గారిస
రిస - నిరిసనిధని - సారిగారి - గపమ - పధని
సారీసారి - గమ | గరి - సానిధ - పమ

గరిస - నిసరిగమ * (తల)

4. ధనిధధప - మపధపమగ - గపమగరి - సగరిరి
స - నిసరి - సనిధ - నిసని - గరిగ - మపమ - ధపధని
ధ - నిసని - గరిస - ధ | సేని - ధపమ - గపమ
గరిస - నిసరిగమ (తల)

||

||

5. నిధవమ - గరిగమపా , - ధవమగరిస - నిసరి
 పా, - గరిస - నిరిసనిధనిసనిస - సరి
 గరి - పామ - ధధ - పమ - గమపా - , ధ
 వమగరిస - నిధవమగ - మవధనీధ - నిసరి
 గారి - గమగరి - సగరిసనిసరిపాని - ధసని
 ధ - పామ - గమగరి | స - పానిధ పామ
 గరిస - నిసరిగమ * (తల)

రాగము - పంతుపరాళి.

ఈ రాగ మిచ్చుడు శుభచతుర రాళియొక్క జన్యముగా బాడునట్లు తెలియవచ్చుట
 లేదు ఏదో అసంభావితముగా దీనిని 51-వ మేళమగు కామవర్ణనిగానే సంపూర్ణముగా పాడి
 వేస్తున్నారు. ఇప్పటివాడుకచొప్పున నిది కామవర్ణని యనియే యనవలసియున్నది. దీనికి

కారణము ఏమియుండవచ్చుచునఁగా పంతువరాళికిఁ గావలసిన సాధారణగాంధారము కొన్ని వేళల
యొందు కంపితమున వాయిించునప్పుడు వరాళి గామారిప్రోవునో యనుసంశయము చేత ఈగాం
ధారమును వాడుదురేమో. దీనిని సంపూర్ణముగా కామవర్ణని స్వరముతోనే పాడుచున్నారు

40. రాగము - నవరాగమాలికా - వర్ణము - తా - ఆది.

- ప. వలచి వచ్చి గున్న నాపై చలమునేయ మేర కాదుర.
- అ. చెలువుడైన శ్రీవెంకటేశా! కలసి మెలసి కౌగలించ.
- చ. పదసరోజముల నమ్మితిరా.

రాగము - శేదారము.

- ప. పానీ - సా ; - సన్నిధి - సన్నిధి | సమగమ - పని పప | మమగగ - రి రిసని ||
- వాలా - చీ ; - వలలల - చిల్లల్ల | యుండడడ - నలలల | న అల్లల - పల్లల్ల ||
- పని స - మగమ - ప ని - ప సేని. పా - మ - మగ | రి సా - స నిపమగ - ని ప్లమ - శోరి సని ||
- చలల - ల అ అ - ముడ - నె - ఎ - యాల - మె - ఎ | ఎ రా - కలలల అ - | దుడడ - రాలలల ||

రాగము - శంకరాభరణము.

- అ. సాపా - పమగ రి-గామా-పా ; | గ మప-ధధప - మప | ధ నిసేని - పా; ||
- చే లూ- వ్రుడుడుడు-డై ఈ -నా ; | శ్రీ ఇళి-వెంం - క అ | టెఎఎఎ - శా; ||
- నిసగరి సని-సరిసా - మ గరిస నిధ | నిసరిసా , - మప | ధపా -మగ రిసని ||
- కలలలలలల-నిళిళ ఈ - మెఎఎలలల | సిళిళిళిళ , - గ అ | అలీం-చ అలలల ||
- రాగము - కల్యాణి.
- ధ ని సరీగ -సరిగమా - ధపమగరి | నిగరి - నిరినిధని | సరిగమ - పా; ||
- ధమగరిసా-ధనిస రి - గామపధ | గమపథాని - పధ | మపధనిసా; - ||
- రాగము - జేగడ.
- నిధపమా-గరిగ-ధమాగరి - సనిధ | ససాని - రిసగరి | పమధప - సేనిరిస ||
- గరిగప గమరిస - నిరిరిరి - సనిధప | పమా - గరిససా | , మగగ - రిరిపని ||

రాగము - కాంభోజి.

చ పోథాసా - స నిధా - ధనిపా ;
పాదానా - రొఱు - జలత ;

ధ-ధ పను - గపాను ||
| ౦-మిఱి ఇ-ఇ తీ ర ||

రాగము - యదుకులకాంభోజి.

1. పా ; మా - గారీ - గారీ

| సాపాః - ధా || ; నా, - రీమ ||

రాగము - బిలహరి.

2. పథపమగరిగా - పథమగరిపన్తిధ

| పథసరిగపమగ || రిసరిగపా ; ||

మమగరిగపథసారిగపథసా -

| సరిగపథసేధస || రిగపా - మగరిగ ||

రాగము - మోహనము.

3. పాథప - గరిగా - ధపగరి - గపగరి | సా - గరిసరిసా
సేధపగరిస - ధపగరిస - రిగపథసే | రిగరిసేధప - ధస

| రిసధస - రిగపథ ||
| ధపగరి - సరిగగ ||

రాగము - శ్రీ రాగము.

4. పా, - పమరిగా, - గరిస - నిసగరి | సా, - సనిభిన్ధి | , సారీ - మామ ॥
 పమరిగరిస - నిసరిమప - సరిమపని | పసనిమామ - రిగ | రిసా - రిమపనిస ॥
 పనిసరీరి - నిసరిసా - గరిస - నిని | గరిగ - సారీ - రిస | రీ - నీస - పనిసరి ॥
 నిసా - గరిస - నిరీరిసని - పధనిప | మ - రిగరిసా - గరి | సనిప - రిసనిప ॥

అనుబంధము

రాగము - సావేరి - అటతాళము.

- ! ప మననేటికి కరగదురా మామానినియెంత వేడుకొన్నగాని.
 అ వినురా శ్రీవెంకటేశ్వర వెలదిపై నేరమేమిర తెలుపుర.
 చ. మరుబారికి తాళజాలదుర.

ప. , , , , , , , మామా - గా , - రీ , , |
 ప్రియ , , , , , , , మానా - నే , - వ , , |

రరవమ - గరిసా - రిగగరిసగరి సన్నిధపథ | రరి స-ధసరి మగ | రి-మ పథమాపమ ||

ప్రియైశ్చ - ఇ ఇ-ఈ-కి ఇఇఇఇ కలలరలలల | అలల-గలల అల | అ-దుడడరా అల ||

గరి స-ధా రిస రి - మప ధధమగరిసా-రిమప |

అలల-మూలలల - మలలలలల నిఇ-ఈ నిఇఇ |

ధ పథమా-పథ సే-మపథసా నిధ ప- ధమాగ | రి స-గ రీ సన్ని ధ | స రిమపమపామ ||

యేంంం - తలల-వెఎవ గుడడ-గా ఓ బిబి-కానాలలల | గలలలలల అల ||

అ. రీ , సరి-ధసరి * మపధధపమ - మధ పమగ రి |

నీ , ఇఇ-ఇఇఇ * విఇనులలలల - ర అలల అల |

మపథా పమ-పథనిథాప-ధనిపథా-మపమధపా-నిధప- ధమ | గరి స-ధస రిమప ||

అలలల శ్రీ ఇ -ఇఇఇఈ ఇ-వెంంం-క అల|బెవ -ఎఎ-శ్వల | అలల-రలలలల ||

ధమపథ-సా , - థాథా-సేరిగాగరిసరి |

అలలలల-ల , - వే లా-దిఇ-ఈ ఇఇఇఇ |

మోమా-గాగరి-సరిగరి-సరిగరి-సరిగరి, ధి | రిస నిధవ-మపధిసా, నిధవ-ధ ని ||
 పై ఈ-ఈ ఇ-నెఎఎ-రూఅఅఅ, మె | ఎఎఎ-మిఇఇ | రా, అఅఅ-తెఎ ||

ధమగరి స-ధ సరి * మాపధ - పధవమగరి - పమ
 లుడపఅఅ-రఅఅ *

పాచ-సరిరి-ధ-పా-ధ-మా-వమగరిసనిధి | రిసా, - సరిమప | , ధవనిధవమగరి ||
 మథానిథా , , - వధసరిగరి-సరిగరిగరి |

సరిగరి-పా-రిగరి-సరి-ధ-రిగరి-ప-మపథా | సరిగరి-పా - నిధవ | ధమగరిస - గరివి
 ధ-మగరిస - ధసరి*, మననే ||

ఎత్తుగడ (పల్లవి.)

మోమా-గాగరి-సరిగరి-సరిగరి-సరిగరి, ధి | రిస నిధవ-మపధిసా, నిధవ-ధ ని ||
 పై ఈ-ఈ ఇ-నెఎఎ-రూఅఅఅ, మె | ఎఎఎ-మిఇఇ | రా, అఅఅ-తెఎ ||

శ్రీమదాధినీధా - పనిధుఁడు | ధధధ. గరిస - మ. గ | రి ప నిధనా, ప
 థ, పే ధధధ - లలలలలలల. శలలలలలల. జ అ | అలలలలల, దు

యోగములు
 =

$\frac{1}{2} \cdot \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$

[illegible]

2. ధాపమగరి - పామగరిమూగరిపనిధరి
 సా , ధ్వనిమపా-ధ్వనిధపా-మవధస్తి
 గరిస - ధారిపరి * (మరు)

3. సేవిక-పథమవధ-నిపపథమగతసగరిస-స ।
నిధరిస-త గల-వచ ధ-వధ-సేవక తే । గతేని - ధవమమ । భవేతి - వధననిధ
వమగరిస - దనరి * (మరు)

4. నూ , మగరిసరిమా, గరిధసరిమా, ధ।
 పచుగరిమా, - సేవిధవధమా, - ధవధసరి। మా, గరిసేవిధ ||
5. నూ , - ధవధసరిం * (మరు)
 సరిస - పాచుగరిసరి - మమాగరిసవిధరి।
 సా , - ధసరిధాసరిగ పా-రిచుపరి-మప ||
 సేవిధపా-ధపగరిమవధ-సేతగ సా-రిమా ।
 గరిసేవిధపమ - వధసేరిరి - మవధసాసే ||
 ప - మగరిస - ధచరి * (మరు)

